

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

[Sverige, F. K. P. R.]

Statistiskt
Hösta

ÅRSBERÄTTELSE

FÖR

LANDSFÖRENINGEN

OCH

LOKALFÖRENINGARNA

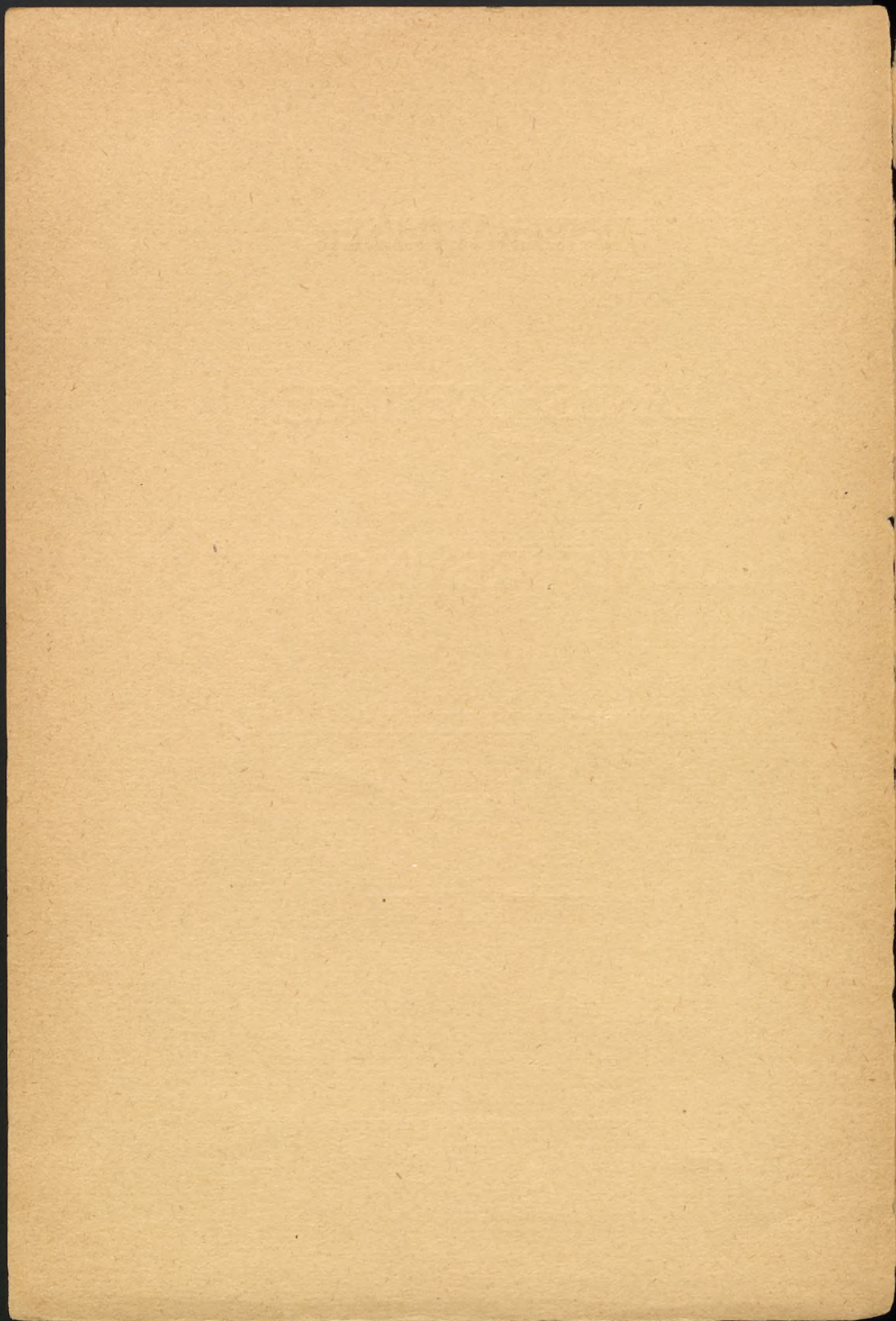
FÖR

KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT

1905

STOCKHOLM
OSKAR EKLUNDS BOKTRYCKERI
1906.

ÅRSBERÄTTELSE

FÖR

LANDSFÖRENINGEN

OCH

LOKALFÖRENINGARNA

FÖR

KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT

1905

STOCKHOLM

OSKAR EKLUNDS BOKTRYCKERI

1906.

A faint, circular blue ink stamp is visible at the bottom of the page, partially overlapping the text. It appears to be a library or collection stamp, but the text within it is illegible.

Centralstyrelsens
för
Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt
årsberättelse.
1905.

År 1905 har varit ett synnerligen betydelsefullt år för vårt fosterland. Detta år har gifvit oss många smärtsamma minnen, som aldrig kunna utplånas ur vårt hjärta, men det har äfven skänkt oss den ljusa förhoppningen, att Sverige nu går in i en tid af snabbt framåtskridande.

Kvinnornas växande rösträttsrörelse är en af årets anmärkningsvärdaste och mest glädjande företeelser. Ljudet af denna rörelse, hvilket först förnummits helt svagt, har så tilltagit i styrka, att troligen inom en snar framtid intet öra kan sluta sig för kvinnornas rop på rätt att få göra sin insats i det allmänna lifvet till gagn för sitt fosterland. *Kvinnornas rösträttsrörelse.*

Kvinnorna sammansluta sig mer och mer i arbetet för sin rösträtt. Under året ha föreningarnas antal vuxit från 35 till 47.¹ Denna afsevärda ökning är dock ingalunda tillräcklig för att visa, att kvinnorna öfver hela landet önska rösträtt. Skapandet af ett vida större antal rösträttsföreningar måste därför vara Landsföreningens närmaste och angelägnaste uppgift. Om hvarje lokal-förening under kommande år gjorde den kraftansträngningen att i sitt län åstadkomma åtminstone *en* ny förening, och hvarje medlem af en rösträttsförening skaffade minst *en* ny medlem, skulle därmed mycket vinnas. *Föreningars bildande.*

Utan arbete och entusiasm når man inga stora mål. Men ett stort mål skulle man i sanning uppnå, om Sverige blefve det föregångsland i Norden — kanske i Europa — som införde full likställighet mellan man och kvinna i fråga om politisk rösträtt.

¹ I början af 1906 ha föreningar bildats i Trelleborg, Kopparberg, Södertälge, Strängnäs och Strömstad.

*Central-
styrelsens
årsmöte.*

Årets arbete började med anordningar för Centralstyrelsens andra årsmöte, som ägde rum i Stockholm 10—11 januari. På ansökan af verkställande utskottet (V. U.) hade k. järnvägsstyrelsen beviljat nedsättning i biljettpriset för mötesdeltagarna.

Till mötet infunno sig 24 af Centralstyrelsens medlemmar. Följande föreningar voro representerade: Arbogas af fröken Carolina Falk, Engelholms af fru Sofi Lindstedt, Gäfles af fru Anna Björk, Göteborgs af fru Frigga Carlberg, Halmstads af fröken Anna Ljungberg, Hernösands af fru Inez Versteegh, Hudiksvalls af fröken Ebba Sundholm, Karlskronas af fröken Sigrid Kruse, Landskronas af fröken Gunhild Linder, Linköpings af fru Willy Sjödin, Malmös af fröken Naëmi Uddenberg, Norrköpings af fru Maria Nordenson, Nyköpings af fru Sophie Boström, Ronnebys af fru Augusta Tonning, Skaras af fru Jenny Velander, Stockholms af fröken Anna Whitlock, fröken Gertrud Adelborg och fru Ann Margret Holmgren, Söderhamns af fröken Maria Larsson, Uppsalas af fru Ellen Hagen, Västerviks af fru Gerda Assarson, Växjös af fru Gulli Petrini, Örebros af fröken Vienna Mesterton och Östersunds af fru Hildur Kramer-Hallström.

Programmet var uppgjort genom skriftlig omröstning inom Centralstyrelsen, och diskussionsämnen föreslagna af Centralstyrelsens medlemmar, de olika föreningarna, deras styrelser eller styrelsemedlemmar. De enskilda mötena på f. m. ägde rum i Whitlockska Samskolans lokal; de offentliga på e. m. i Arbetareföreningens stora sal (första dagen) och i K. F. U. M:s högtids-sal (andra dagen).

Mötet öppnades af Centralstyrelsens ordförande, fröken Anna Whitlock. Till sekreterare valdes fröknarna Anna Lindhagen och Anna Brita Bergstrand. Val med slutna sedlar af ordförande, sekreterare och kassaförvaltare utföll så: ordförande fröken Anna Whitlock, sekreterare fru Ann Margret Holmgren, kassaförvaltare fröken Gertrud Adelborg.

Programmets första diskussionsämne: *Kvinnornas ställning till 1905 års riksdagsmannaval till Andra kammaren*, uppställt af Stockholms F. K. P. R., inleddes af ordföranden, som framhöll vikten af enighet i taktiken i denna fråga och af att kvinnorna arbetade på att till riksdagsmän måtte väljas oegennyttiga och socialt intresserade män. Hon föreslog samtliga F. K. P. R., att vid valmöte gifva någon däri deltagande man i uppdrag att interpellera riksdagsmannakandidaterna angående deras ställning till kvinnans politiska rösträtt och att senare tillfråga de valda riksdagsmännen om deras ställning till frågan. I det hela voro mötesdeltagarna eniga med inledaren, men man framhöll, att det

på somliga orter vore svårt att finna en man, lämplig att föra kvinnornas talan på valmötena. Äfven påpekades svårigheten att komma i personlig förbindelse med kandidater och interpellanter på landsbygden. Vikten af största möjliga partilöshet vid genomförande af detta arbete betonades starkt.

Centralstyrelsen enade sig om, att rösträttsföreningarna borde arbeta för 1905 års riksdagsmannaval, att de borde uppsöka aktade och lämpliga män att på valmöten interpellera riksdagsmannakandidaterna om deras ställning till kvinnans rösträtt, att de valda riksdagsmännen skulle tillfrågas om sin ställning till denna fråga, att föreningarna härvid skulle samarbeta *länsvis*.

Det af fru Emilia Broomé uppställda ämnet: *Hur bör lämpligast arbetet för kvinnans politiska rösträtt i pressen bedrivas?* framkallade många uttalanden. Alla voro ense om fördelen af att i vidsträckt mån begagna sig af pressen, men på många ställen hade det visat sig ganska svårt att få in meddelanden angående kvinnans rösträtt i både de liberala och de konservativa tidningarna. På en ort var endast den liberala tidningen gynnsamt stämd för rörelsen, på en annan endast den konservativa. Det betonades, att kvinnornas förhållande till dagspressen borde präglas af största möjliga partilöshet.

Man enade sig om, att rösträttsföreningarna skulle försöka intressera lokalpressen dels för föreningens verksamhet, dels för rörelsen i dess helhet, att arbetet för pressen skulle centraliseras beträffande notiser om den kvinnliga rösträttsrörelsen i utlandet. Fru Frigga Carlberg åtog sig att till V. U. insända meddelanden från alla engelsktalande länder, fröken Anna Brita Bergstrand från Danmark och Norge, fru Inez Versteegh från Holland och fru Ellen Hagen från de tysktalande länderna. För ändamålet beslöts att prenumerera på åtskilliga utländska tidskrifter; fru Versteegh lofvade att själf prenumerera på en holländsk. Notiserna skulle af V. U. som regel öfverlämnas till Centralförbundet för socialt arbete (C. S. A.) för införande i dagspressen.

Till Centralstyrelsens representanter i C. S. A. valdes fru Kristina Borg, fröken Sofia Sjöstrand och fru Inez Versteegh, hvilka erbjudit sig att själfva erlægga den stadgade afgiften, samt fru Ann Margret Holmgren och fröken Augusta Lithner.

Vid första dagens offentliga kvällsmöte, som öppnades af ordf., fröken Anna Whitlock, inledde friherre Georg Stjernstedt frågan om "*Mannens målsmanskap*" med ett intressant och sakrikt föredrag. Det hade varit afsikten, att denna fråga skulle inledas af en kvinna, men på grund af oförutsedda omständigheter hade

detta blifvit omöjligt. Efter slutad diskussion antog mötet en af Centralstyrelsen föreslagen resolution, så lydande:

“Svenska kvinnor, samlade till möte, protestera mot nu gällande lag i fråga om mannens målsmanskap öfver hustrun. För att lagen i detta afseende må bringas i öfverensstämmelse med nutida rättsmedvetande, uttala vi som våra närmaste önskningsar, att målsmanskapet, däri inbegripet mannens husbondevälde öfver hustrun, upphäfves, utom hvad angår mannens förvaltnings- och målsäganderätt öfver makarnas gemensamma egendom, att gift kvinna uttryckligen förklarar myndig, att hvarje inskränkning i gift kvinnas rättsliga handlingsförmåga upphäfves.”

Korta berättelser om föreningarnas verksamhet under året lämnades af Centralstyrelsemedlemmarna från Engelholm, Göteborg, Halmstad, Hudiksvall, Malmö och Uppsala. — Sekreterare vid de offentliga mötena voro fru Ellen Gyllander och fröken Elisabet Skarin.

Vid andra dagens enskilda möte framlade ordf. V. U:s förslag om upprättande af ett Landsföreningens bibliotek. Man beslöt, att i den mån tillgångarna det medgäfve, anskaffa ett bibliotek, som skulle uppställas på C. S. A:s lokal. Åt V. U. öfverlämnades att närmare bestämma detaljerna.

(Under 1905 har dock ingenting — utom prenumeration på tidskrifter kunnat göras åt denna sak, då föreningens tillgängliga medel nödvändigt behöfts till det direkta arbetets bedrivande.)

Den af V. U. uppställda frågan: *Bör en masspetition om målsmanskapets upphäfvande från Sveriges gifta kvinnor komma till stånd, och hur bör den i sådant fall anordnas?* föranledde en liflig diskussion och följande beslut: att föreningarna skulle uppmanas att understödja en eventuell motion, att ingen masspetition för närvarande skulle igångsättas, att ett upplysningsarbete i frågan skulle bedrivas inom de olika lokalföreningarna, att en broschyr om önskvärdheten af målsmanskapets upphäfvande skulle skrivas och spridas genom föreningarnas försorg, att V. U. skulle få i uppdrag att föranstalta, att en sådan broschyr, skriven af en gift kvinna, blefve utgifven.

(V. U. har förgäfvets sökt finna någon lämplig gift kvinna, som ville åtaga sig detta arbete. Flera förslag ha varit å bane, men efter kortare eller längre tid ha vederbörande förklarar sig ej kunna åtaga sig saken. Vi ha dock nu en förhoppning, att regeringen, om den knappa tiden till förberedelser gör det möjligt, ämnar framkomma med proposition till riksdagen om målsmanskapets upphäfvande. Skulle denna förhoppning stranda,

måste nya ansträngningar göras för att finna författare till den beslutade broschyren.)

Det af F. K. P. R. i Stockholm uppställda diskussionsämnet: *Om behöfvat af organisation af föredragsturnéer i landsorten* inleddes af fröken Gertrud Adelborg, som framhöll såsom mest praktiskt, att föreningarna i närbelägna städer och orter gemensamt framställa begäran till den föreläsare de önska höra. Resplan för föreläsaren uppgöres och alla praktiska anordningar träffas af rösträttsföreningarna. För föreläsaren, som kan hålla flera föredrag inom kort tid, medför en sådan anordning en tidsvinst och för föreningarna minskade kostnader för reseersättning.

Den af fröken Wilhelmina Malmström framställda frågan: *Bör någon åtgärd vidtagas för att nå en snabbare utredning i det hos K. M:t hvilande ärendet om gift kvinnas befogenhet att vara medlem af fattigvårdsstyrelse?* inleddes äfven af fröken G. Adelborg, som uppdrog en historik af frågan och dess nuvarande ställning. Efter diskussion beslöts, att V. U. skulle å Centralstyrelsens vägnar formulera en skrivelse till K. M:t för att söka påskynda frågans lösning. Denna skrivelse insändes under våren till regeringen och hade följande lydelse:

Till Konungen!

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt anhåller härmed att få göra en vördsam hemställan.

Vid 1902 års riksdag väcktes af hrr C. A. Lindhagen och S. G. von Friesen motion om sådan ändrad lydelse af 15 § af förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871, att gift kvinna skulle uttryckligen tillerkännas valbarhet såsom ledamot af fattigvårdsstyrelse. Motionen afstyrktes af lagutskottet i hufvudsak på följande grunder: att arbete inom fattigvårdsstyrelse i allmänhet icke särdeles skulle lämpa sig för den gifta kvinnan och den henne i öfrigt tillerkända rättsställning samt att ledamotskap i fattigvårdsstyrelse icke skulle låta sig förena med uppfyllelsen af gift kvinnas öfriga pligter. Reservation anmäldes af herr Lindhagen, med hvilken herr Zetterstrand m. fl. i hufvudsak instämde. I denna reservation föreslogs, att riksdagen i anledning af förvarande motion ville i skrivelse till Eders Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Eders Kongl. Maj:t låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af gällande lagstiftning om kvinnas valbarhet till ledamot af fattigvårdsstyrelse, att dylik befogenhet måtte tillkomma äfven gift kvinna.

När denna fråga behandlades af riksdagen, bifölls reservationen inom båda kamrarna, hvarefter riksdagen i skrifvelse den 12 april 1902 hos Eders Kongl. Maj:t anhållit om utarbetande och framläggande af lagändring i nyssberörda syfte.

Sedan sistnämnda dag hafva nu tre år förflutit och ännu har icke försports, att riksdagens berörda skrifvelse föranledt någon åtgärd.

Vid frågans behandling inom riksdagen gjordes bland annat den invändningen, att frågan skulle beröra helt få kvinnor och därför hafva liten betydelse. Mot detta uttalande vill L. K. P. R. vända sig med påpekande däraf: dels att å orter, där gällande lag tolkats så att gift kvinna redan nu skulle vara valbar såsom fattigvårdsledamot, eller där man aldrig förstått att oklarhet härvid kunde råda, gifta kvinnor upprepade gånger blifvit valda såsom ledamöter i fattigvårdsstyrelse och för sitt arbete derstädes vunnit stort erkännande, dels ock att å orter, där man ej ansett sig äga rätt att välja gift kvinna, de för fattigvårdsväsendet intresserade ofta starkt känt, att man genom hennes utestängande från fattigvårdsarbetet vore beröfvad just sådana krafter, som där vore särdeles behöfliga. Mot utskottets uttalande om faran, att fattigvårdsarbetet ej på ett fullt lyckligt sätt skulle låta förena sig med andra plikter, hvilka stå den gifta kvinnan närmare, anse vi ej nödigt göra något yttrande, då blifvande lag säkerligen skulle komma att, liksom den nu gällande, innehålla bestämmelse därom att kvinna skulle äga rätt afsäga sig uppdraget, hvadan gift kvinna således aldrig skulle kunna tvingas ingå i fattigvårdsstyrelse eller att kvarstå där, när krafven på hennes verksamhet inom hemmet vore af den art, att plikt-kollision kunde uppstå. I fråga om det skäl mot gift kvinnas valbarhet, som kunde anses ligga däri, att hon med sina kolleger skulle dela ansvaret för medelsförvaltningen, må nämnas, att vid frågans behandling inom riksdagen af hrr jurister framhölls, hurusom det icke skulle möta svårigheter att i en blifvande lag införa bestämmelser, genom hvilka de af nämnda förhållande uppkommande svårigheter blefve undanröjda.

Då sålunda riksdagen i skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t anhållit om utarbetande af förslag till sådan ändring af gällande lagstiftning om kvinnas valbarhet till ledamot i fattigvårdsstyrelse, att dylik befogenhet otvetydigt må tillerkännas äfven gift kvinna, då inga giltiga skäl torde förefinnas mot ifrågavarande reform, då med den berörda lagändringen vunnes, att å skilda orter redan nu tillämpad praxis bringades i öfverensstämmelse med

gällande lag och då frågan synes vara af den art, att det vore önskligt att den snart funne sin lösning, tillåter sig L. K. P. R. hemställa:

att ifrågavarande ärende måtte snarast möjligt komma under Eders Kongl. Maj:ts behandling.

Underdånigst
Anna Whitlock.

Gertrud Adelborg.

Stockholm i april 1905.

Vid V. U:s besök hos nuvarande statsministern diskuterades frågan och påpekades behofvet af ett lagstadgande af en reform, där praktiken i många fall gått före lagen. (Det lär finnas förhoppning, att regeringen upptager frågan redan vid 1906 års riksdag).

Den af fröken Sofia Thorson uppställda frågan: *Hvad kunna och böra de kvinnliga rösträttsföreningarna i städerna göra för att bland kvinnorna på landsbygden väcka och underhålla intresset för kvinnans politiska rösträtt?* inleddes af fröken Anna Ljungberg, som bl. a. föreslog, att Landsföreningens årsberättelse skulle spridas på landet. Under diskussionen föreslogs ett systematiskt spridande af flygblad samt bildandet af nya lokalföreningar.

Vid aftonens offentliga möte utsågs fil. d:r Lydia Wahlström till ordförande. Fröken Anna Whitlock inledde diskussionen med ett föredrag öfver ämnet: *Huru bör den svenska kvinnan bereda sig för rösträttens erhållande?*¹ Ämnet var uppställt af inledarinnan. På föredraget följde en liflig diskussion, under hvilken fru Lindstedt påvisade de svårigheter, under hvilka landsortsföreningarna arbetade, och den ovana vid offentligt uppträdande, af hvilken kvinnorna ännu lida.

Fru Hilda Sachs ogillade de långa förberedelserna till politisk rösträtt. Genom möten, masspetitioner och motioner skulle rösträtten eröfras. Fröken Rosalie Lindgren var af samma mening. Fru Asp ville ej, att den politiska rösträtten skulle göras beroende af hur man använde den kommunala. Fröken Gertrud Adelborg menade, att arbetet på att uppfostra kvinnorna för kommunala intressen bör gå jämsides med arbetet för den politiska rösträtten. Det kommunala arbetet i landsortsföreningarna ansåg hon viktigt bl. a. för att öfvertyga riksdagsmännen om kvinnornas allmänna intressen.

¹ Detta föredrag har sedan blifvit tryckt som flygblad n:o 5 af F. K. P. R. i Stockholm och kan, liksom öfriga flygblad, rekvireras hos fröken Signe Bergman, Arsenalsgatan 4, Stockholm.

Årssammanträdet torde i det hela ha tillfredsställt samtliga deltagare. Därtill bidrog äfven, att ett stort antal af Centralstyrelsens medlemmar under mötesdagarna voro gäster hos vänliga stockholmsfamiljer, samt att tillfällen till närmare bekantskap utom mötena erbjödos. Så voro mötesdeltagarna första dagen inbjudna på frukostmiddag till fröken A. Whitlocks hem på Djursholm, andra dagen af F. K. P. R. i Stockholm på Rosenbads restaurant. Vid dessa fester var stämningen den allra bästa: humoristiska och allvarliga tal omväxlade, tillfället till utbytande af erfarenheter användes flitigt. Det var med synbar saknad, men med ökad mod och hopp för årets arbete, man skildes efter de lika ansträngande som angenäma dagarnas samvaro.

Arsberättelsen för 1904.

På det första Centralstyrelsemötet beslöts, att man skulle utgifva Landsföreningens och Lokalföreningarnas årsberättelser i ett gemensamt häfte. Uppställningen och öfriga anordningar öfverlämnades åt V. U. Arbetet var icke lätt, då föreningarnas berättelser naturligtvis voro högst olika, men mödan blef rikligen belönad genom de gemensamma årsberättelsernas stora spridning. En upplaga på 5,000 ex. trycktes, utan att V. U. kunde göra några pålitliga beräkningar om åtgången. Kostnaden fördelades efter priset pr sida för tryckning och papper, således i förhållande till berättelsernas längd. Till betäckande dels af risken, dels af kostnaden för omslag och häftning, pålades ett pris af 3 öre pr ex. för de föreningar, som insändt årsberättelse, 5 öre för öfriga föreningar. Stockholmsföreningen, som beställt 1,400 exemplar, fick i anseende till upplagans storlek blott betala 2 öre pr ex. V. U. sände ett ex. af årsberättelsen till samtliga norska rösträttsföreningar, hvilka förut tillsändt de svenska föreningarna sin berättelse. Af den stora upplagan finnas mycket få ex. kvar i V. U:s ägo. Den lyckliga utgången af det första försöket har bestämt rösträttsföreningarnas styrelser att fortsätta på den inslagna vägen.

Motion om utredning af villkoren för kvinnans politiska rösträtt.

Vid 1905 års riksdag väcktes motion af borgmästaren C. Lindhagen jämte 57 andra medlemmar af Andra kammaren om skrifvelse till K. M:t angående utredning af villkoren för politisk rösträtt för kvinnan. I konstitutionsutskottet afstyrkte majoriteten den begärda utredningen, men majoriteten utgjorde endast 11, minoriteten 10, hvilka samtliga reserverade sig. Bland reservanterna märkas nuvarande statsministern K. Staaff och nuvarande statsrådet D. Bergström. I båda kamrarna afslogs motionen, men minoritetens växande styrka är ett tidstecken. 1905 afgäfvos 88 ja mot 109 nej i Andra kammaren; i Första kammaren stodo 30 ja mot 89 nej. År 1902 föll frågan med 111 nej mot 64 ja

i Andra kammaren; i Första kammaren afslogs den utan votering. Frågan har hittills visserligen fallit, men den har »fallit framåt.»

Från Danmark ingick vid årets början förfrågan, om svenska kvinnor ville deltaga i ett nordiskt möte i Köpenhamn sommaren 1905. Centralstyrelsen mottog förslaget med sympati, men mötet blef inställt, delvis på grund af konflikten mellan Sverige och Norge. Äfven det beslutade internationella extra rösträttsmötet i London, som skulle hållas i slutet af juni sommaren 1906, har blifvit inställt till stor ledsnad för alla de länder, som redan träffat en del förberedelser. Skälet är, att de engelska kvinnornas krafter i så hög grad tagas i anspråk för parlamentsvalen, att de ej anse sig kunna hinna med ett stort internationellt möte.

Meddelanden från utlandet.

Till delegerade vid Londonmötet valdes fru A. M. Holmgren, fröken A. Whitlock, fröken G. Adelborg, fru F. Carlberg, d:r L. Wahlström och fru A. Montelius. Till suppleanter valdes fru E. Broomé, fil. lic. H. Borelius, fröken J. Wallerstedt, fru E. Hagen, fru S. Boström och fru A. Bugge-Wicksell. Fröken F. af Sandeberg hade föreslagit som diskussionsämne vid Londonmötet: *Huru skall man bäst nå kvinnornas stora flertal, husmödrarna?* Meningen var, att vid samma möte det af världsförbundet antagna danska förslaget till internationellt märke — rättvisans gudinna med vågskål i handen — skulle försöksvis tillverkas och förevisas. Endast Danmark, Sverige och Norge hade insändt tällingsskizzer. För det danska förslaget röstade Australien, Danmark, England, Förenta Staterna och Holland. Sverige och Norge fingo blott hvar sin röst — sin egen.

Ordföranden i världsförbundet för kvinnans politiska rösträtt, Mrs Carrie Chapman Catt, har i ett enskildt bref till Centralstyrelsens ordförande uttalat, »att hon är mycket stolt öfver Sverige och dess utmärkta rösträttsorganisation, som hon anser vara den mest idealiska i Europa.« Sådana vänliga omdömen verka onekligen uppmuntrande och sporrande.

Af gifvare, som ej önskar blifva nämnd, ha lokalföreningarna under året erhållit hvar sitt ex. af *Social Tidskrift*; Fredrika-Bremer-förbundet har godhetsfullt tillställt dem *Dagny*.

Gåfvor.

Af fröken Hulda Lundin har Landsföreningen mottagit 300 kr., för hvilken frikostiga gåfva den härmed frambär sitt tack.

V. U. har under året haft 17 sammanträden och utsändt 6 cirkulär till Centralstyrelsens medlemmar samt 3 till lokalföreningarnas styrelser. Förbindelsen mellan V. U. och lokalföreningarna har alltjämt varit liflig, hvarom den väldiga korrespondensen bär vittne. Under året ha öfver 500 skrivelser inkommit till V. U.

Verkställande utskottet.

från landsorten förutom omkring 200, ställda till sekreteraren personligen.

Under 1905 ha 12 nya F. K. P. R. bildats, nämligen i Uddevalla,¹ Filipstad,² Karlshamn,³ Lindesberg,⁴ Hvetlanda,⁴ Falun,⁵ samt efter föredrag af fru A. M. Holmgren, som under året på egen bekostnad företagit många och långa föredragsresor, i Arvika, Norrtälje, Vaxholm, Ludvika, Grängesberg och Nora.

Central-
styrelsen.

Årets sista månader blefvo på grund af särskilda omständigheter de arbetsammaste. Genom viktiga tilldragelser i in- och utlandet kom rösträttsrörelsen in i ett nytt skede. Den svenska liberala ministären väckte många förhoppningar bland kvinnorna, de finska kvinnornas utsikt att snart få rösträtt, liksom delvis tilldragelserna i Ryssland, verkade tändande. Från flera håll spordes längtan att få genom särskilda åtgärder lägga i dagen allvaret i kvinnornas rösträttskraf. Många hoppades, att om blott den liberala regeringen blefve öfvertygad om rörelsens omfattning, skulle den i den kungl. rösträttspropositionen till 1906 års riksdag äfven framlägga förslag om rösträtt för kvinna på samma villkor som för man. Det gällde därför att fortast möjligt ådagalägga för regeringen, att kvinnorna med allvar fordra rösträtt. Ifvern var så stark, att enskilda kvinnor utanför den kvinnliga rösträttsorganisationens ram sökte inverka på den allmänna opinionen. Så hölls på inbjudan af 14 kvinnor, representerande skilda yrken, i Folkets Hus i Stockholm den 23 november ett af omkring 700 personer besökt diskussionsmöte angående kvinnans politiska rösträtt. Inledningsföredraget hölls af fru Frida Stéenhoff och en resolution, ställd till regering och riksdag, antogs med begäran, att inbjudarna till mötet skulle frambära mötets önskingar till regeringen.

Till Landsföreningen inkom den 29:de november en af ofvannämnda inbjudare undertecknad hemställd, "*att vid Landsföreningens årsmöte i januari 1906 måtte beslutas om igångsättande af en masspetition från kvinnor om erhållande af politisk rösträtt för att om möjligt inlämnas vid 1906 års riksdag*" samt "*att Landsföreningens årsmöte måtte fatta beslut om ett hänvändande till regeringen angående kvinnans politiska rösträtt antingen strax efter årsmötet eller i samband med en masspetition till regeringen*". Denna skrifvelse kunde dock ej officiellt

¹ Efter föredrag af fröken E. Rohde. ² Efter föredrag af d:r L. Wahlström. ³ Efter föredrag af fru A. Tønning. ⁴ Efter föredrag af fru F. Carlberg. ⁵ På initiativ af fröken V. Olander.

behandlas, då Centralstyrelsen beslutat, att rätten att väcka förslag till diskussionsämnen vid årsmötena tillkomme Centralstyrelsens medlemmar, rösträttsföreningar, deras styrelser eller enskilda styrelsemedlemmar.

V. U. hade då redan besökt statsministern för att söka utredna regeringens ställning till frågan och fann saken ej fullkomligt hopplös. V. U. skyndade därför att till föreningarnas styrelser göra framställning om det tjänliga i att genom petitioner, mötesresolutioner o. s. v. öfvertyga regeringen, att det i landet fanns en allvarlig och omfattande önskan om rösträtt för kvinnan. Från Uppsalas, Göteborgs och Sundsvalls F. K. P. R. ingingo skrivelser med begäran om snabb och kraftig aktion i form af masspetition från kvinnorna. Stora möten anordnades på många håll, alla uttalande förhoppningen, att kvinnan skulle tagas med i den k. rösträttspositionen.

På anmodan af V. U. till en mängd kvinnor i Stockholm,¹ hvilka gjort någon större insats i det offentliga lifvet på det kulturella området, undertecknades i december af 130 kvinnor en skrivelse till K. M:t om rösträtt för kvinnan. Denna skrivelse lyder:

Till Konungen.

De svenska kvinnornas kulturarbete på olika områden i vårt land är numera ganska betydande, så betydande, att det svenska samhället omöjligt kunde undvara det. Allt flera kvinnor tvingas af omständigheterna att själfva förvärfva sitt uppehälle, allt flera deltaga i det sociala reformarbetet; på alla områden, där lagarna ej lägga hinder i vägen, finner man kvinnor, som göra goda och värdefulla insatser. Kvinnorna äro ej undantagna från att liksom männen bära kommunens och statens skattebördor, och de äro proportionsvis de säkraste skattebetalarna.

Men ehuru arbetande och skattdragande medborgare äro de uteslutna från allt deltagande i lagstiftningen och kunna därför hvarken omhändertaga sina egna intressen eller de kulturintressen, som äro dem dyrbara. Detta förhållande innebär både en orättvisa och en kulturförlust. Orättvisan kommer att ännu bjärtare framträda, då nya kategorier af män erhålla politisk rösträtt.

¹ Med anledning af den knappa tiden vände sig V. U. endast till 5 utanför hufvudstaden bosatta kvinnor.

Undertecknade svenska kvinnor hemställa därför i underdånighet att Eders Kungl. Maj:t täcktes i den kungl. propositionen om utvidgad rösträtt intaga förslag att kvinna må erhålla rösträtt på samma villkor som man.

Underdånigst

Gertrud Adelborg, föreståndarinna för Fredrika-Bremer-Förbundets byrå. *Ottilia Adelborg*, målarinna. *Matilda Afzelius, f. Moll*, skolföreståndarinna. *Alfhild Agrell, f. Martin*, författarinna. *Ina Almén*, kassaförvaltare i Kvinnornas andelsförening »Svenska Hem». *Sofi Almquist, f. Hultén*, skolföreståndarinna. *Anna Glasell Andersson*, styrelseledamot i Kvinnornas andelsförening »Svenska Hem». *Hedda Andersson*, med. licentiat, praktiserande läkare. *Hedda Anderson, f. Freudenthal*, skriftställarinna. *Sofi Anderson*, skol- och seminarieföreståndarinna. *Maria Aspman*, folkskollärlarinna, styrelsemedlem i Klara Barnavård. *Julia v. Bahr*, lärarinna, styrelseledamot i A.-B. Sanatorievård. *Signe Bergman*, tjänsteman i Allmänna Hypoteksbanken. *Anna Bergström*, lärarinna vid Musikkonservatoriet. *Emma Berlin*, innehafvare af firman Hedin & Berlin. *Elsa Beskow, f. Maartman*, målarinna. *Eugenie Beskow*, författarinna. *Sigrid Björklund*, fil. kand., lärarinna, skolrådsledamot. *Fanny Blomberg*, slöjdinspektris. *Sigrid Blomberg*, skulptris. *Anna Boberg, f. Scholander*, målarinna. *Ezaline Boheman, f. Giron*, ordf. i Kvinnornas andelsförening »Svenska Hem». *Eva Bonnier*, målarinna. *Sophie Boström, f. Tersmeden*, skolrådsledamot. *Anna Branting, f. Jäderin*, författarinna. *Fanny Brate, f. Ekbon*, målarinna. *Emilia Broomé, f. Lothigius*, föreståndarinna för Centralförbundets för Socialt Arbeta byrå. *Kerstin Cardon*, porträttmålarinna. *Frigga Carlberg, f. Lundgren*, författarinna. *Elin Cederblom*, fil. kand., biträde vid mekaniskt laboratorium. *Maria Cederschiöld*, medlem af Aftonbladets redaktion. *Anna Cramér*, målarinna. *Hedda Cronius*, föreståndarinna för hushållsskola. *Lotten Dahlgren*, redaktör af tidskriften Dagny. *Alma Detthow*, skol- och seminarieföreståndarinna. *Hildur Djurberg*, biträdande föreståndarinna vid Högre Lärarinneseminarium. *Dina Edling, f. Niehoff*, sånglärarinna. *Anna Edström*, f. d. kassör i Stockholms Enskilda Bank. *Lilly Engström*, lärarinna, skolrådsledamot. *Constance Elbe*, tandläkare. *Sophie Elkan, f. Salomon*, författarinna. *Elsa Eschelsson*, juris doktor, docent. *Amalia Fahlstedt*, författarinna. *Laura Fitinghoff, f. Runsten*, författarinna. *Maria Folkesson*, med. licentiat, praktiserande läkare. *Gerda v. Friesen*, skolföreståndarinna. *Annie Frykholm*, mönsterritare. *Priscilla Frykholm*, barnmorska. *Eva*

Fryxell, skriftställarinna. *Sofia L. Gumælius*, innehafvare af firmorna Annonnsbyrå och Gumælius & Komp. *Sigrid Carlheim-Gyllensköld*, innehafvare af Stockholms Musikinstitut. *Malin Wester-Hallberg*, med. licentiat, praktiserande läkare. *Anne-Margrethe Hamilton*, föreståndarinna för Handarbetets Vänners väskola. *Clara Hedin*, innehafvare af firman Hedin & Berlin. *Agnes Henckel*, skolföreståndarinna. *Kerstin Hesselgren*, v. ordf. i centralstyrelsen för Hvita Bandet. *Ann Margret Holmgren*, f. *Tersmeden*, redaktis i Verdandis småskriftkommitté. *Bertha Hübner*, direktis i A.-B. Svensk Konstslöjdtställning S. Giöbel. *Alma Hård af Segerstad*, f. *Björklund*, tandläkare. *Kerstin Hård af Segerstad*, fil. lic., red.-sekreterare i Ord och Bild. *Anna Höjer*, f. *Johnson*, styrelseledamot i föreningen Vaksamhet. *Anna Höjer*, skolrådsledamot. *Julia Jolin*, f. *Carlson*, redaktis af tidskriften Hemtrefnad. *Hedda Karlholm*, kartritare. *Amanda Kerfstedt*, f. *Holmström*, författarinna. *Ellen Key*, författarinna. *Anna Kjerrman*, f. *Wahlenberg*, författarinna. *Gertrud af Klintberg*, f. *Bergman*, medlem i Fredrika-Bremer-Förbundets kommitté för lagfrågor. *Gertrud af Klintberg*, föreståndarinna för F. V. O:s slöjdfdelning. *Ester Lager*, lärarinna, medlem af styrelsen i Stockholmskretsens af föreningen af lärarinnor och lärare vid Sveriges högre Flickskolor och Samskolor. *Selma Lagerlöf*, författarinna. *Agnes Lagerstedt*, vice värdinna i A.-B. Stockholms Arbetarehem. *Inez Laurell*, med. licentiat, ammanuens vid Karolinska Institutets pediatriiska klinik. *Lilly Laurent*, f. *Bergstrand*, ordf. i Studenter och Arbetares litteraturnämnd. *Sigrid Leijonhufvud*, bibliotekarie. *Gurli Linder*, f. *Peterson*, skriftställarinna. *Anna Lindhagen*, barnavårdsinspektör. *Augusta Lithner*, lärarinna, medlem af centralstyrelsen för Föreningen af lärarinnor och lärare vid Sveriges högre Flickskolor och Samskolor. *Augusta Lundin*, innehafvare af modemagasin. *Hulda Lundin*, f. d. slöjdinspektis. *Gerda Meyerson*, skriftställarinna, sekreterare i föreningen Hem för Arbeterskor. *Cecilia Milow*, ledarinna af Kungsholms Ungdomsklubb. *Agda Montelius*, f. *Reuterskiöld*, föreståndarinna för Föreningens för Vålgörenhetens Ordande Centralbyrå. *Hilda Myrberg*, skolföreståndarinna. *Maria Rieck-Müller*, författarinna. *Dagmar Möller*, f. *Bosse*, sångerska. *Sofi Nilsson*, f. *Andersson*, kassaförvaltare för Klara Arbetsstuga och Skolkök. *Anna Nordgren*, målarinna. *Bertha Nordenson*, f. *Kleman*, styrelseledamot i Föreningen Sjukvård i Fattiga hem i Adolf Fredriks församling. *Anna Munthe Norstedt*, målarinna. *Augusta Palmquist*, assistent vid Svenska Hydograf. Biolog. Kommissionen. *Ellen von Platen*, husägarinna. *Stina Quint*, redaktis. *Anna Hierta-Retzius*, vice

president för det Internationella Kvinnoförbundet. *Anna Roos*, ordförande i Kristliga föreningen af Unga Kvinnor i Sverige. *Mathilda Roos*, författarinna. *Anna Maria Roos*, författarinna. *Hildur Rusén*, skolföreståndarinna. *Eva Sack*, Handarbetets Vänners direktis. *Ellen Sandelin*, med. licentiat, praktiserande läkare. *Anna Sandström*, skol- och seminarieföreståndarinna. *Carin Scholander*, f. *Nyström*, medarbetare i Universiella Broderskapets organisation. *Wilhelmina Skogh*, direktör. *Emma Sparre*, f. *Munktell*, målarinna. *Gerda Sprinchorn*, bildhuggarinna. *Eugenie Steinmetz*, f. *Brummer*, skolföreståndarinna. *Hilma Angered-Strandberg*, författarinna. *Alma Sundquist*, med. licentiat, praktiserande läkare. *Valborg Svärdröm*, operasångerska. *Gerda von Sydow*, lärarinna, ordf. i Svenska Lärarinnornas Pensionsförening. *Hilda Thegerström*, f. d. ordinarie lärare i Musikkonservatoriet. *Gurli Ulff*, f. *Åberg*, f. d. skådespelerska. *Valborg Ulrich*, liffförsäkringsinspektör. *Charlotte Wachtström*, landskapsmålarinna. *Clara Wahlström*, lärarinna, ledamot af fattigvårdsstyrelse. *Lydia Wahlström*, fil. d:r, studierektor. *Ingeborg Walin*, föreståndarinna för Högre Lärarinneseminariets Hushållsskola. *Anna Wallenberg*, f. *von Sydow*, husägarinna. *Elisabet Warling*, porträttmålarinna. *Anna Whitlock*, skolföreståndarinna, styrelseledamot i Centralförbundet för Socialt Arbete. *Ellen Whitlock*, korr. sekreterare i Svenska Kvinnornas Nationalförbund. *Sophie Whitlock*, f. *Forsgren*, husägarinna, styrelseledamot i Fredrika-Bremer-Förbundet. *Maria Widebeck*, mönsterritare. *Matilda Widegren*, bitr. föreståndarinna för Statens Normalskola för flickor. *Karolina Widerström*, med. licentiat, praktiserande läkare. *Emma Wretling*, f. *Lénström*, ordf. i Centralstyrelsen för Hvita Bandet. *Carin Wästberg*, Handarbetets Vänners konstnärliga ledare. *Lilly Zickerman*, föreståndarinna för Föreningens för Svensk Hemslöjd permanenta utställning. *Thecla Åhlander*, skådespelerska. *Hedda Åhlin*, skolföreståndarinna.

Stockholm i december 1905.

Den 13:de december mottog statsminister Staaff — jämte flera af regeringens öfriga medlemmar — fyra kvinnliga deputationer, som framburo skrivelser från F. K. P. R. i Stockholm och Uppsala, från Fredrika Bremer-Förbundet samt från de ofvannämnda 130 kvinnorna, alla med begäran, att regeringen i den väntade k. rösträttspropositionen skulle föreslå politisk rösträtt för kvinnor på samma villkor som för män. Statsministern svarade genom att i hela regeringens namn uppläsa följande skrivelse:

Mina damer!

Då under senaste tid resolutioner å flera möten fattats äfvensom framställningar till regeringen inkommit, syftande till att politisk rösträtt under den närmaste framtiden borde beredas jämväl åt kvinnor, har regeringen ansett sig böra göra ett bestämdt uttalande beträffande sin ställning till denna fråga.

Det är af högsta vikt för vårt fosterlands lugna utveckling, att en effektiv rösträttsreform utan vidare uppskof genomföres. En dylik reform har emellertid hittills, sådan den blifvit af väldiga medborgaregrupper omfattad och af decenniens arbete och sträfvanen förberedd, alltid ansetts gå ut på utsträckning af rösträtten till män, som nu äro i saknad däraf. Skulle man nu söka utvidga reformen till att jämväl omfatta kvinnor, så blefve efter regeringens uppfattning med all sannolikhet, för att icke säga säkerhet följden, att hela reformen komme att betydligt försvåras och fördröjas.

Det skulle helt visst vara ett stort fel att sålunda förknippa en reform, som långsamt men säkert mognat i det allmänna tänkesättet, med en annan som, om än i och för sig eftersträfvansvärd, dock ännu ingalunda är mogen till lösning.

Med denna uppfattning kan regeringen icke taga på sig det ansvaret att framställa något förslag till riksdagen i den riktning petitionärerna åstunda.

Det är regeringens enhälliga mening jag härmed tillkännagifvit.

Detta svar blef genast publicerad genom regeringens försorg, hvilket föranledde en mängd föreningar att icke afsända beslutade skrivelser. Dock har regeringen, så vidt vi veta, mottagit minst 23 petitioner, 16 från F. K. P. R., de öfriga 7 från andra sammanslutningar af kvinnor.

Centralstyrelsens tillämnade skrivelse till Konungen blef under dessa omständigheter ej häller afsänd.

Efter regeringens afvikande svar fanns för kvinnorna endast tvänne vägar att välja emellan — att för ögonblicket förhålla sig alldeles stilla eller att söka kraftigt påverka opinionen inom riksdag och allmänhet. Af många skäl valde V. U. och den öfriga Centralstyrelsen — med endast *en* divergerande röst — det senare alternativet, väl vetande, att det ändock ej stod i kvinnornas makt att hindra, att deras rösträttskräf möjligen kunde brukas inom riksdagen i syfte att uppskjuta rösträttsutvidgningen för män. Fruktan för att det skulle gå de svenska kvinnorna, som det gått de amerikanska och engelska vid rösträttsutvidgningen för män — att männen, sedan de fått sitt kraf tillfredsställt, ej synnerligen mycket bekymrade sig om kvinnornas — har nog i sin mån hindrat de svenska kvinnorna att falla för frestelsen till tålig väntan, hvar till de uppmanats från liberalt håll. Alla de vackra orden, att kvinnorna skulle visa ädelmod, storsinne, politisk mognad, taktisk klokhet o. s. v. genom att nu förhålla sig stilla, hafva studsat tillbaka mot deras öfvertygelse, att de göra rätt mot sig själva

och sitt land genom att stå eniga och fasta i sitt kraf. Först då detta kraf blifvit uppfyllt, skall Landsföreningen upphöra att arbeta för *alla svenska kvinnors politiska rösträtt*.

Till revisorer af 1905 års räkenskaper har Centralstyrelsen valt fröknarna H. Lundin och A. Roos, till revisorsuppleanter fröknarna S. Quint och M. Silow.

Centralstyrelsens medlemmar år 1905 voro följande:

Arboga	* Fröken Carolina Falk.
Arvika	* Fru Anna Wretman-Lindström.
Eksjö	* Fröken Hilda Löfgren.
Engelholm	* Fru Sofi Lindstedt.
Eslöf	Fröken Tyra Lundblad.
Falkenberg	Fru Eliza Björck.
Falun	* Fröken Valborg Olander.
Filipstad	* Fröken Ottilia Marin.
Gäfle	* Fru Anna Björck.
Gellivare	* Fru Siri Forssell.
Grängesberg	* Fru Emma Giliusson.
Göteborg	* Fru Frigga Carlberg.
Halmstad	* Fröken Anna Ljungberg.
Helsingborg	* Fru Kristina Borg.
Hernösand	Fru Inez Versteegh.
Hudiksvall	* Fröken Ebba Sundholm.
Hvetlanda	* Fru Elin Sundell.
Indal	* Fröken Emilie Löwendahl.
Karlshamn	Fröken Thea Hökerberg.
Karlskrona	* Fröken Sigrid Kruse.
Karlstad	* Fru Gerda Hellberg.
Landskrona	* Fröken Gunhild Linder.
Lindesberg	* Fröken Agnes Zetterström.
Linköping	Fru Willy Sjödin.
Ludvika	* Fru Fejan Forsslund.
Lund	* Fröken Hilma Borelius.
Malmö	Fröken Naëmi Uddenberg.
Mariestad	* Fru Andriette Florén.
Nora	Fru Anna Pettersson.
Norrköping	Fru Marie Nordenson.
Norrtälje	* Fröken Signe Wollter.
Nyköping	* Fru Sophie Boström.
Ronneby	* Fru Augusta Tonning.

Skara	* Fru Jenny Velander.
Stockholm	Fröken Anna Whitlock.
"	Fröken Gertrud Adelborg.
"	Fru Ann Margret Holmgren.
Sundsvall	* Fröken Frida af Sandeberg.
Söderhamn	* Fröken Maria Larsson.
Uddevalla	* Fru Gertrud Zachau.
Umeå	* Fröken Ingeborg Öqvist
Uppsala	* Fru Ellen Hagen.
Varberg	Fru Elin Linder.
Vaxholm	Fröken Gertrud Thorman.
Vänernborg	Fru Fanny Wikström.
Västervik	* Fru Gerda Assarson.
Växiö	* Fru Gulli Petrini.
Örebro	Fröken Vienna Mesterton.
Östersund	Fru Hildur Kramer-Hallström.

* Äfven föreningsordförande.

Anna Whitlock

Landsföreningens ordförande.

Gertrud Adelborg

Landsföreningens kassaförvaltare.

Ann Margret Holmgren

Landsföreningens sekreterare.

Kassaförvaltarens rapport.

Räkenskaperna utvisa följande ställning:

Behållning från 1904:

Kontant i kassan	10: 43	
Innestående på sparkasseräkning hos Stockholms Intecknings Garanti-aktiebolag ...	473: 65	484: 08

Inkomster år 1905:

Landsföreningsavgifter från lokalföreningarna för 4,113 ¹ medlemmar efter 25 öre för hvar och en.....	1,028: 25	
Försålda trycksaker, årsberättelser m. m. ...	416: 59	
Räntor	12: 41	
Gåvor	315: —	1,772: 25
	Summa kr. 2,256: 33	

Utgifter år 1905:

Återbetaldt lån	300: —	
Cirkulär m. m.....	222: 20	
Trycksaker, årsberättelser, motioner m. m....	427: 49	
Postavgifter	94: 80	
Arfvode till ordinarie sekreteraren och bidrag till telefon.....	275: —	
Arfvode till vikarierande sekreteraren.....	50: —	
Skrifmaterialer	33: 71	
International Woman's suffrage Alliance (årsavgift 1905)	36: 44	
Räntor	12: 71	
Arfvode till föredrag	25: —	
Allmänna omkostnader	62: 25	1,539: 60

Behållning till år 1906:

Kontant i kassan	30: 67	
Innestående på sparkasseräkning hos Intecknings Garanti-Aktiebolaget	686: 06	716: 73
	Summa kr. 2,256: 33	

Stockholm i februari 1906.

Gertrud Adelborg.

¹Bristande öfverensstämmelsen mellan medlemsantalet, beräknadt efter inkomna medlemsavgifter, och antalet medlemmar enligt de uppgifter, som återfinnas i samband med lokalföreningarnas årsberättelser, är beroende dels däraf att några medlemmar icke erlagt sin avgift för året och dels däraf att en del föreningar bildats så sent på året, att avgifter icke upptagits för löpande året. Medlemmarnas antal uppgår f. n. till öfver 5,200.

Revisionsberättelse.

Undertecknade, som granskat Landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt räkenskaper för år 1905, ha funnit dessa förda med god ordning och fullständigt verifierade, hvarför vi tillstyrka full och tacksam ansvarsfrihet.

Stockholm den 6 mars 1906.

Hulda Lundin.

Anna Roos.

Lokalföreningarnas

för

kvinnans politiska rösträtt årsberättelser.

1905.

1. Arboga.

Bildad 16 november 1904. Medlemsantal 44.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Skolföreståndarinnan
fröken *Carolina Falk*.

Föreningen har under året 1905 haft 8 styrelsesammanträden och 3 föreningsmöten. Föredrag har hållits af skriftställarinnan fröken Gerda Meyerson om »Socialt arbete och socialt ansvar». Tvänne samkväm med kaffeservering ha hållits, då äfven utomstående haft tillträde och hvarvid förekommit, förutom sång och musik, uppläsning af uppsatser och tal berörande kvinnofrågan.

Föreningen har genom upprop i stadens tidning arbetat för kvinnornas deltagande i de kommunala valen.

2. Arvika.

Bildad 30 november 1905. Medlemsantal 71.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Anna Wretman-Lindström*.

Den 29 november höll fru Ann Margret Holmgren ett med stort intresse åhördt föredrag om kvinnans politiska rösträtt. Då fru Holmgren efter föredragets slut uppmanade intresserade kvinnor att i Arvika bilda en förening för kvinnans politiska rösträtt, visade sig frågan ha stora sympatier, i det att 55 kvinnor genast anmälde sig.

Enär fru Holmgren godhetsfullt lofvade att stanna öfver en dag, kungjordes konstituerande sammanträde till den 30 november. Mötet, besökt af ett 50-tal kvinnor, leddes af fru Holm-

gren, och Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Arvika förklarades bildad. Till ordförande valdes fru Anna Wretman-Lindström, Stålsberga, Arvika. Mötet beslöt Arvikaföreningens anslutning till Landsföreningen.

Styrelsesammanträden ha hållits 2:ne gånger. Den 16 december hölls å kommunalhuset ett möte för kommunalt röstberättigade och öfriga för rösträtten intresserade kvinnor, hvarvid ledamoten af riksdagens Första kammare, herr G. Olsén på begäran af styrelsen höll ett upplysande föredrag om kommunala förhållanden, särskildt med afseende på Arvika köping.

Härefter uppmanade ordföranden åhörarinorna att deltaga i de stundande kommunala valen.

Uppgift om röstantal och uppmaning att deltaga i valen hade förut tillställts alla röstberättigade kvinnor inom samhället. Dessa åtgärder hade till följd, att kvinnor första gången personligen deltog i de kommunala valen i Arvika köping den 19 dec. 1905.

Vid årets slut voro 71 kvinnor medlemmar af föreningen.

3. Eksjö.

Bildad 2 dec. 1904. Medlemsantal 36. •

Ordförande och centralstyrelsemedlem: under förra delen af året fröken *Elisabeth Sandstedt*, under senare delen fröken *Hilda Löfgren*.

Föreningen hade sammanträde 4 gånger och styrelsen 9 gånger.

Föredrag ha under årets lopp hållits af fru Frigga Carlberg och d:r Lydia Wahlström.

Tidskrifterna »Dagny» och »Social Tidskrift» ha af föreningen rekvirerats och cirkulerat inom densamma medlemmar.

Till hvardera af länets båda riksdagsmän har afsändts en så lydande skrivelse;

»F. K. P. R. i Eksjö hemställer härmed vördsamt till Eder, hr riksdagsman, det Ni ville vid riksdagen *understödja* vår begäran om politisk rösträtt.»

Föreningen har arbetat för kvinnornas deltagande i de kommunala valen.

För att under 1906 få medlemsantalet ökad, ha medlemskort beställts, som af hvarje medlem skall söka säljas.

Föreningens sammanträden leddes förra delen af året 1905 af fröken Elisabeth Sandstedt. Sedan hon i augusti afflyttat från Eksjö, har fröken H. Löfgren fungerat som ordförande.

4. Engelholm.

Bildad 23 april 1903. Medlemsantal 52.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Doktorinnan fru *Sofi Lindstedt*.

Under året hafva följande möten och föredrag anordnats:

1. Årssammanträde den 7 februari. 2. Föredrag af professorskan A. Montelius den 24 februari öfver ämnet: »Kvinnan i kommunens tjänst». 3. Diskussionsmöte den 3 mars. Ämne: »Kvinnan i fattigvården och skolorådet». 4. Diskussionsmöte den 1 april. Ämne: »Konsten att göra ett hem trefligt». Frågan om Kindergården i Engelholm afhandlades äfven, dock utan något bestämdt uttalande till förmån för en sådan härstädes. 5. Diskussionsmöte den 5 maj med föredrag af d:r Lindstedt öfver »Tjänarinnefrågan». 6. Sammanträde den 15 september, hvarvid bland annat afhandlades en del frågor rörande den af föreningen anordnade läsestugan. 7. Föredrag den 11 oktober af fröken G. Adelborg från Stockholm om »Mors ansvar», besökt af öfver 200 personer. 8. Föredrag den 1 november af fröken Hilma Söderberg från Norrköping om »Samhörighet och samarbete kvinnor emellan». — Efter föredragets slut föreningssammanträde. Då ett visst intresse visat sig för anordnandet af s. k. koloniträdgårdar i Engelholm, lämnades nu af doktorinnan Lindstedt upplysningsvis en del uppgifter om sådana trädgårdar i Landskrona, hvarjämte kartor öfver dessa företeddes. 9. Diskussionsmöte den 4 december. Ämne: »Barnuppföstran». Närvarande omkring 80 personer.

Dessutom har föreningen den 12 december till Konungen afsändt en underdånig skrifvelse med hemställan om, att politisk rösträtt äfven för kvinnor måtte af regeringen föreslås vid nästkommande riksdag.

5. Eslöf.

Bildad 4 december 1903. Medlemsantal 29.

Ordförande: fröken *Emilie Lindquist*. Centralstyrelsemedlem: fröken *Tyra Lundbladh*.

Efter föredrag, hållna af professorskan Ann Margret Holmgren och skolföreståndarinnan fröken Anna Rönström från Lund å Eslöfs goodtemplarsal den 31 mars och den 4 december 1903, bildades en politisk rösträttsförening för kvinnor i Eslöf. 38 medlemmar antecknade sig. En interimstyrelse af 5 personer tillsattes i och för utarbetande af stadgar. Dessa framlades för föreningen vid sammanträde den 25 maj 1904.

Vid decembermötet förekom frågan om hvilka åtgärder föreningen borde vidtaga för att få kommunalt röstberättigade kvin-

nor i Eslöf att begagna sig af sin rösträtt vid de förestående kommunalfullmäktigëvealen. Mötet beslöt att låta trycka och kring-sända särskilda formulär med påminnelse om kvinnans plikt och rätt att begagna sin kommunala rösträtt och åtföljda af nödiga upplysningar om tillvägagångssättet vid val. Resultatet motsvarade dock ej förväntningarna.

Det märkligaste, som föreningen har att erinra om i sin årsberättelse från 1905, är det initiativ till bildandet af en läsestuga i köpingen, som föreningen tog vid sitt sammanträde den 9 maj 1905. Ordföranden framlade här ett förslag, att föreningen skulle alliera sig med andra föreningar i köpingen, t. ex. nykterhetsföreningarna, som möjligen kunde vara intresserade för samma sak.

En kommitté af 5 personer tillsattes i och för ärendets vidare framförande. Sedan denna förberedt ärendet tillsammans med nykterhetsföreningarna utlystes ett offentligt diskussionsmöte. Diskussionen visade, att man ansåg en läsestuga af behöfvet påkallad i samhället och att ett ganska varmt inresse för saken fanns i skilda läger.

Läsestugan har ännu ej blifvit verklighet. En fond (för närvarande omkr. 1,200 kr.) har emellertid bildats för nämnda ändamål dels genom gåfvor från enskilda, dels genom inkomsterna af tvenne konserter och en basar.

Den 18 okt. föreläste fröken Gertrud Adalborg från Stockholm i föreningen öfver ämnet: "Mors ansvar" med en för Eslöfsförhållanden ovanlig tillslutning.

6. Falkenberg.

Bildad 5 maj 1903. Medlemsantal 55.

Ordförande: Doktorinnan fru *Amy Örtenblad*. Centralstyrelseledamot: Doktorinnan fru *Eliza Björck*.

Föreningen har under år 1905 sammanträdt 2 gånger och styrelsen 4 gånger.

Föredrag har under året hållits af professorskan Agda Montelius öfver ämnet: »Kvinnan i kommunens tjänst». Uppläsningar ha anordnats af föredrag från C. S. A.

Föreningen har aflåtit skrivelser till länets riksdagsmän med anhållan om deras välvilliga understödjande af motion i frågan om politisk rösträtt för kvinnan.

Med anledning af den petition om politisk rösträtt för kvinnan, som till konungen ingifvits från ett större antal män och kvinnor, församlade till möte i Stockholm den 23 sistlidne november, har styrelsen i skriftelse till regeringen uttryckt sitt fulla instämmande i sagda petition.

7. Falun.

Bildad 11 december 1905. Medlemsantal 100.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Seminarieadjunkten
fröken *Valborg Olander*.

Till nuvarande ordföranden i Faluföreningen för kvinnans politiska rösträtt ingick i slutet af 1905 en skrivelse från fru Ann Margret Holmgren med uppmaning att söka bilda en förening i Falun. Då det var nödvändigt att få föreningen till stånd redan före jul, för att föreningen skulle kunna representeras vid Centralstyrelsens årsmöte i början af januari, tillät ej tiden hitkallande af någon föredragshållare, och då ingen lämplig sådan finns på platsen, sammanförde fröken Olander en del kvinnor ur skilda samhällsklasser i sitt hem den 11 december. Fröken Olander hade dessutom ställt sig i förbindelse med andra intresserade kvinnor både inom och utom Falun, så att, då föreningen vid ofvannämnda tillfälle bildades, 33 medlemmar antecknade sig.

Vid detta sammanträde valdes en interimstyrelse, som fick i uppdrag att utarbета stadgar. Den 15 december sammankom denna styrelse, och det därvid utarbetade förslaget till stadgar antogs vid föreningsammanträde den 19 december. Vid samma tillfälle valdes en ordinarie styrelse, bestående af 9 medlemmar ur rätt skilda samhällsgrupper, ehuru de i egentlig mening kroppsarbetande kvinnorna ej erhöilo någon representant, då deras kandidat ej nådde nog högt röstetal.

Utom dessa sammanträden har styrelsen sammankommit ännu ett par gånger. Vid det sista af dessa sammanträden skulle styrelsen affatta den petition, som skulle sändas till riksdagsmännen. Fröken Selma Lagerlöf, som föreningen har äran räkna bland sina styrelseledamöter, hade utarbetat förslag till sådan skrivelse, hvilken styrelsen med tacksamhet antog, och kommer denna att i dagarna tillställas rikets samtliga riksdagsmän.

Årsafgiften har satts till 1 kr. eller 50 öre, dock så att vederbörande själf får bestämma, hvilken hon vill betala. Föreningen ansåg nämligen, att, å ena sidan, ingen af ekonomiska skäl borde känna sig förhindrad att inträda i föreningen och, å andra sidan, att en större afgift kunde göra det möjligt för föreningen att någon gång kalla en föredragshållare.

Föreningsmedlemmarnas antal har emellertid alltmer tillväxt, och vid det nya årets ingång kunde den 100:e medlemmen antecknas.

8. Filipstad.

Bildad 26 mars 1905. Medlemsantal 50.
Ordförande och centralstyrelsemedlem: Telegrafisten
fröken *Ottilia Marin*.

Den 26 mars 1905 höll d:r Lydia Wahlström, på kallelse af nuvarande ordföranden, föredrag öfver ämnet: »Svensk kvinna inför svensk lag». Efter föredragets slut antecknade sig tjugutvå kvinnor för bildande af en förening för kvinnans politiska rösträtt. Sedermera hafva ytterligare tjugutvå medlemmar antecknat sig för inträde i föreningen.

Under årets lopp har styrelsen haft två och föreningen i sin helhet fyra sammanträden. Vid allmänna sammanträdet den 16 maj beslöts, att styrelsen skulle affatta och inlämna en petition till stadsfullmäktige härstädes om anläggande af ett tidsenligt varmbadhus, där äfven billiga »skolbad» och »folkbad» kunde beredas för samhällets mindre bemedlade invånare. Petitionen inlämnades på hösten af en af stadsfullmäktiges medlemmar såsom egen motion och remitterades till drätselkammaren, som ännu ej afgifvit sitt yttrande däröfver.

Vid oktobersammanträdet beslöts anordnande af en basar under våren 1906 till förmån för det begärda varmbadhuset. Efter sammanträdet slut vidtog ett samkväm med enkel tesupé och därefter pianomusik och föreläsning af uppsatser i kvinnofrågan. Detta tillvann sig så stort bifall, att, på förslag af några af de närvarande, beslut fattades om hållande af dylika samkväm en afton hvarannan vecka, hvarvid arbeten för den blifvande basaren skulle förfärdigas. Fyra sådana hafva ägt rum under hösten och hafva därvid uppsatser af d:r Lydia Wahlström, fröken Anna Sandström, professor Rein m. fl. blifvit förelästa.

Vid föreningens sista sammanträde för året beslöts, att en resolution i den kvinnliga rösträttsfrågan skulle tillställas regeringen med begäran om allmän rösträtt för kvinnan på samma villkor och på samma gång som sådan beviljades mannen. Före dess afsändande erhöll dock styrelsen del af statsministerns afböjande svar på stockholmsföreningarnas petition, hvarför bestämdes att istället skrivelser i samma ämne skulle tillställas åtminstone länets riksdagsmän.

Vid nämnda sammanträde uppmanade äfven ordföranden föreningens vid kommunala val röstberättigade medlemmar att vid det några dagar senare blifvande stadsfullmäktigevalet begagna sin rösträtt och lämnade en kort redogörelse för villkoren för densamma och sättet för dess utöfvande. Icke så få kvinnor del-

togo också personligen i valet och afgjorde, jämte de genom ombud röstande kvinnorna, utgången till förmån för liberala valmansföreningens och nykterhetsföreningarnas kandidat.

Föreläsningar hafva under året på föreningens kallelse hållits, utom den förut omnämnda af d:r Wahlström, af d:r Ellen Sandelin, om »Kvinnohygien» och af fru Frigga Carlberg om »Kvinnan och fattigvården». Dessutom har fru Ann Margret Holmgren visat föreningen den stora välviljan att den 26 november tala om »Kvinnans politiska rösträtt,» hvarvid fjorton nya medlemmar inskrefvo sig i densamma.

9. Gäfle.

Bildad 4 april 1903. Medlemsantal 103.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Anna Björk*.

Under året ha tre sammanträden hållits, två på vår- och ett på höstterminen. Vid ett af vårsammanträdena upplästes och diskuterades rektor N. Beskows föredrag: »Social kunskap — en medborgarplikt». Vid höstmötet höll en af styrelsens medlemmar, fru K. Lindh, föredrag, som följdes af diskussion. Ämnet var: »Hvad böra vi göra för att höja intresset inom föreningen?»

Genom styrelsens försorg höll stortingsmand Svendsen i våras ett föredrag om »Den norska kvinnans politiska och sociala ställning».

Åtskilligt har gjorts för att intressera kvinnorna för deltagande i de kommunala valen.

10. Gellivare-Malmberget.

Bildad 10 januari 1904. Medlemsantal 40.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Siri Forssell*.

Intresset för föreningen i Gellivare-Malmberget har under det gångna året varit ganska ringa. För att höja detta beslöts på det första ordinarie sammanträdet 1905, att en serie föreläsningar från C. S. A. skulle anskaffas och allmänheten inbjudas till möten, där dessa föreläsningar skulle föredragas. Dylika föreläsningar i »Egnahems-frågan», »Småbruket», »Social kunskap — en medborgerlig plikt,» jämte skioptikonbilder anskaffades och flera möten höllos omväxlande i Malmberget och Gellivare. Till dessa möten infunno sig dock ett fåtal medlemmar och ännu färre utomstående.

Föreningen, som af allt att döma så småningom synes tyna bort har beslutat söka åstadkomma en större lifaktighet under det kommande året och mera än hittills intressera såväl medlemmar som utomstående för politiska och kommunala förhållanden. Här-till fordras att söka få de krafter, som finnas här, till föreningens förfogande. Om så vore skulle den möjligen kunna fortfara att äga bestånd.

11. Grängesberg.

Bildad 29 december 1905. Medlemsantal 23.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Grufarbetarehustrun
fru *Emma Giliusson*.

Denna lilla förening hade sannolikt aldrig kommit till stånd, om ej professorskan Ann Margret Holmgren kommit och här hållit ett för oss värderikt föredrag. Föreningens medlemmar äro allesammans grufarbetarehustrur förutom två småskolelärarinnor och en baderska. Öfverklassen har hittills icke visat något intresse för samarbete med oss, men vi gå friskt åstad och se fram-tiden an.

12. Göteborg.

Bildad 7 oktober 1902. Medlemsantal 477.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Frigga Carlberg*.

Föreningen har under tiden den 26 januari—23 februari an-ordnat fem föredrag i sociala frågor, däraf de fyra erhållits från C. S. A. i Stockholm ("Social kunskap — en medborgarplikt;" "Egnahemsfrågan", 2 föreläsningar samt "Settlementsidén och dess genomförande"), och det femte, som behandlade "Folkbildnings-arbetet", utarbetades af biblioteksföreståndaren Maria Larson, som äfven föredrog detsamma.

På föreningens två ordinarie sammanträden i mars och no-venber hafva föredrag hållits af professor G. F. Steffen om "Kvinnan och arbetarfrågan" samt af pastor Hagb. Isberg från Lund om "Ogifta mödrar och deras barn". Båda föredragen blefvo mot-tagna med varmaste bifall af en fulltalig åhörarskara. — På mars-mötet redogjorde dessutom fru Frigga Carlberg för Centralstyrel-sens årsmöte i Stockholm den 10 och 11 januari, och vid ett af föreningen den 24 maj anordnadtt samkväm föredrog fru Helen Sjöstedt, stockholmsföreningens flygblad n:r 5: "Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten?" af Anna

Whitlock. Nämnda broschyr är sedermera spridd genom föreningens försorg.

Utom landsföreningens och lokalföreningarnas årsberättelse för 1904, som tilldelats föreningens medlemmar, har föreningen under året spridd närmare 3,000 ex. utaf ett af densamma utgifvet flyglad n:r 2: "Hvarför bör kvinnan erhålla politisk rösträtt?"

I anledning af borgmästaren Carl Lindhagens m. fl. motion i riksdagen om skrifvelse till K. M:t angående rösträtt för kvinnor, afläts till honom och hans motionärer inom länet tacksamhetsskrifvelser samt till länets öfriga riksdagsmän skrifvelser med anhållan om motionens understödjande.

I likhet med förenående år, har styrelsens ordförande, fru Frigga Carlberg, utom i olika föreningar inom Göteborg, hållit föredrag i rösträttsföreningarna i Eksjö, Uddevalla, Växiö, Karlskrona, Ronneby, Karlstad och Filipstad. Äfven i Lindsberg och Hvetlanda har hon hållit föredrag, efter hvilka rösträttsföreningar där kommit till stånd.

Det hopp om en snar lösning af kvinnans rösträttsfråga, som tändes vid ministerskiftet den 7 november — hvilket hopp dock tyvärr så snart släcktes — föranledde styrelsen för föreningen *dels* att till konungen aflåta en skrifvelse med underdånig hemställan om att det väntade rösträttsförslaget måtte omfatta äfven kvinnor, *dels* att genom cirkulärskrifvelse till 1,100 *själfständigt arbetande kvinnor* uppmana dessa att underteckna en skrifvelse i samma syfte. Närmare 400 kvinnor efterkommo denna uppmaning, och med hänsyn till den knappa tid af tre dagar, som kunde för ändamålet anslås, kan resultatet betecknas såsom synnerligen godt.

Styrelsen har äfven ansett tiden nu vara inne för Sveriges kvinnor att med enhällighet och styrka framlägga sitt kraf på politisk rösträtt, och har fördenskull, den 27 november hos Centralstyrelsens verkställande utskott anhållit att på årssammanträdet i januari 1906 fråga måtte väckas om vidtagande af snara åtgärder för en masspetition.

13. Halmstad.

Bildad 24 april. Medlemsantal 122.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Folkskollärarinnan, fröken
Anna Ljungberg.

Föreningen har under 1905 fortsatt sin verksamhet i samma spår som förut.

Vid vårterminens ord. sammanträde behandlades föreningens enskilda angelägenheter enligt stadgarna. Föreningens sekreterare, fröken F. Billing föredrog: »Settlementsidén och dess genomförande» (med ljusbilder), och ordföranden afgaf berättelse rörande Centralstyrelsens möte i Stockholm under januari. Doktor Thora Wigardh (Göteborg) har hållit en ny serie föreläsningar öfver ämnet: »Kvinnohygien och barnavård». Dessa föreläsningar voro talrikt besökta.

I juni anordnades för såväl föreningsmedlemmar som utomstående kvinnor ett enkelt samkväm i K. F. U. M:s lokal, därvid fröken Sofia Sjöstrand höll ett med lifligt bifall hälsadt föredrag öfver ämnet: »Huslig ekonomi».

Under höstterminen har föredrag hållits af fröken Gertrud Adelborg (Stockholm) öfver ämnet: »Kvinnans uppgift i hemmet under olika tidsskeden», och vid ordinarie höstsammanträdet föredrog ordföranden: »Social kunskap — en medborgarplikt».

Vid rösträttsfrågans behandling i riksdagen afsändes skrivelser till samtliga länets riksdagsmän. Likaledes har en skrivelse i frågan tillställts regeringen.

14. Helsingborg.

Bildad 19 febr. 1903. Medlemsantal 65.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Kristina Borg*.

Under året hafva hållits tvänne offentliga föreläsningar af fru Agda Montelius (Stockholm) öfver ämnet: »Kvinnan i kommunens tjänst», och af fröken H. Söderberg, (Norrköping), öfver: »Solidaritetens betydelse i kvinnornas rösträttssträfvanden.»

Inom föreningen hafva varit anordnade tvänne diskussionsmöten med inledningsanföranden af fröken Magnhild Fulton om: »Hemlifvet», och af doktor Hanna Christer-Nilsson om »Svensk fattigvårdslagstiftning».

Dessutom hafva af styrelsen anordnats samkväm med sång, uppläsning m. m., i syfte att sammanföra föreningens medlemmar.

Bordlagdt är väckt förslag, framfördt af fröken Nanny Palmkvist, om ett ordinarie månatligt diskussionsmöte med föreningen, motiveradt af nödvändigheten att åvägabringa en större personlig samhörighet mellan föreningens medlemmar och därmed ett mera lefvande intresse för sociala angelägenheter i allmänhet och för denna föreningsuppgift i synnerhet.

15. Hernösand.

Bildad 2 mars 1904. Medlemsantal 44.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Rektorskan fru *Linnea Bucht*.

Styrelsen har under år 1905 sammanträtt 3 gånger och föreningen 4 gånger. Då föreningen t. v. förfogar öfver mycket anspråkslösa resurser och sålunda ej tål vid afbränningar i form af ersättning åt främmande föreläsare, har styrelsen, för att söka väcka och vidmakthålla intresset för föreningen och dess verksamhet, anordnat diskussionsmöten. Flickskolestyrelsen har benäget upplåtit lokal för föreningens sammanträden. Vid dessa möten hafva några föreningsmedlemmar inledt diskussion öfver följande ämnen: »Önskemål angående fattigvården», »Om kvinnors inväljande i barnavårdsnämnd» och »Om gift kvinnas äganderätt». Dessa möten hafva besökts äfven af utom föreningen stående personer. Af den första diskussionen har som praktiskt resultat framgått, att ett antal damer, hvilka af fattigvårdsstyrelsen antagits som vårdare, under namn af »Föreningen frivillig fattigvård» med höstens ingång börjat sin verksamhet. Detta tillskott af arbetskraft mottogs med tacksamhet af fattigvårdsstyrelsen.

Vid kyrkostämman i december 1905 invaldes i barnavårdsnämnden för Hernösand 2 kvinnliga medlemmar med 1 kvinnlig suppleant.

Vid årsmötet den 27 februari upplästes af en föreningsmedlem: »Grunddragen af den svenska kommunallagstiftningen» af fil. kand. Sigrid Björklund och vid ordinarie mötet den 8 november: »Föregångskvinnor» af Lotten Dahlgren.

Till regeringen affattades i december en petition med underdånig hemställan om att det 1906 väntade förslaget om allmän rösträtt för män måtte komma att omfatta äfven rösträtt för kvinnor. Denna petition undertecknades af öfver 200 kvinnor. Den hann dock ej afsändas, innan statsminister Staaff till kvinno-deputationen i Stockholm å regeringens vägnar afgifvit ett bestämdt utlåtande, att detta förslag ej komme att upptagas i K. M:ts proposition till 1906 års riksdag. Styrelsen fattade då beslut att aflåta petitioner till ortens riksdagsmän med afskrift af petitionen till regeringen om att de godhetsfullt ville i riksdagen, helst genom väckande af motion i sådant syfte, arbeta för att politisk rösträtt måtte tillerkännas den svenska kvinnan.

16. Hudiksvall.

Bildad 3 december 1903. Medlemsantal 58.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Skolföreståndarinnan fröken
Ebba Sundholm.

Styrelsen har under året sammanträdt fem gånger och föreningen tre gånger.

Till ett af föreningsmötena voro utom föreningen stående kvinnor inbjudna.

Genom styrelsens försorg hafva anordnats offentliga föredrag af fil. d:r Lydia Wahlström om »Svensk kvinna inför svensk lag» och af fröken Gertrud Adelborg om »Kvinnans uppgift i samhället».

Efter hvardera föredraget vidtog samkväm, hvarvid gemensam supé intogs, inspirerade tal höllos och fosterländska sånger unisont sjöngos. Stämningen var den bästa och mången uttryckte sin belåtenhet öfver en innehållsrik afton.

Under 1904 hade föreningen gjort en hemställan om kvinnors inväljande i fattigvårdsstyrelsen, där en plats just då skulle återbesättas. Stadsfullmäktige utsågo under 1905 enligt fattigvårdsstyrelsens förslag två nya ledamöter, båda kvinnor och båda först föreslagna af rösträttsföreningen.

Till nästa år hvilat frågan om hvad som möjligen kan göras med afseende på bildandet af ungdomsföreningar.

17. Hvetlanda.

Bildad 7 december 1905. Medlemsantal 25.

Ordförande och centralstyrelsemedlen: Doktorinnan fru *Elin Sundell.*

Våren 1903 bildades härstädes på initiativ af doktorinnan fru Elin Sundell en afdelning af föreningen för F. K. P. R., bestående af tolf personer och lydande under Stockholmsföreningen af samma namn.

Nämnda förening fortgick med samma medlemsantal till den 7 november 1905, då fru Frigga Carlberg (från Göteborg) hade godheten härstädes hålla tvänne föredrag: »Kvinnan i fattigvårdens tjänst» och »Några konturer af kvinnans historia».

Vid dessa föredrag växte naturligtvis intresset för F. K. P. R. i något högre grad. Medlemsantalet steg till tjugo.

Den 7 december sammankallades dessa tjugo personer för bildande af egen förening; stadgar antogos i öfverensstämmelse med det af Göteborgsföreningen utarbetade förslaget. Flygskriften upp-

lästes och sådana hafva sedermera utsändts till intresserade, hvilkas antal ständigt ökats.

Petition rörande politisk rösträtt för kvinnor är sänd till länets riksdagsmän.

18. Indal.

Bildad 2 juni 1904. Medlemsantal 45.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Emilie Löwendahl*.

Föreningen, som ännu ej hunnit växa sig stark hvarken i det ena eller andra hänseendet, har dock sökt att med några små insatser draga sitt strå till stacken eller målet — kvinnans rösträtt. Så har under år 1905 hållits 3 styrelsesammanträden samt föreningens första årsmöte, till hvilket äfven utom föreningen stående ägde tillträde.

De vid detta möte närvarande hälsades välkomna af ordföranden, som äfven därvid uti ett längre anförande betonade betydelsen af att kvinnan erhöles större inflytande inom stat och samhälle samt uppmanade de närvarande att behärta detta och ifrigt arbeta för denna frågas genomförande. Hvarje medlem uppmanades att visa sitt personliga intresse genom att innan nästa årsmöte väriva åtminstone en ny medlem för föreningen. För att yttermera väcka intresset upplästes af medlemmar yttranden i rösträttsfrågan af flera framstående män och kvinnor. Sju nya medlemmar ingingo i föreningen. Efter förhandlingarnas slut höll pastor Th. Hempel föredrag öfver »Den medborgerliga dygden», hvilket åhördes med stort intresse. Vid årsmötet hade en af skolsalarna välvilligt upplåtits, men styrelsesammanträdena hafva hållits uti skilda medlemmars hem.

Röstberättigade kvinnor hafva uppmanats att deltaga i de kommunala valen.

19. Karlshamn.

Bildad 15 maj 1905. Medlemsantal 20.

Ordförande: fröken *Ida Schmidt*. Centralstyrelsemedlem: fröken *Thea Hökerberg*.

Första fröet till föreningen såddes af ordföranden i F. K. P. R. i Ronneby, fru A. Tonning, den 20 februari på ett hos enskildt person hållet förberedande möte med en del inbjudna. Vid detta möte antecknade sig 10 ledamöter. Den 4 mars höll fru Tonning ett annonseradt föredrag, efter hvilket man hoppades kunna konstituera en förening här, men, enär endast 4 nya ledamöter då

tillkommo, beslöts, att vi tills vidare skulle ingå i Ronneby förening, men ha egen kassör och egen sekreterare. Då denna anordning visade sig fullkomligt opraktisk, konstituerades en själfständig förening den 15 maj, sedan ytterligare 6 personer däri ingått.

Efter det konstituerande mötet har föreningen sammankallats till 3 samkvämsaftnar, under hvilka ledamöterna gemensamt tagit del af de broschyrer, som kommit föreningen till handa, samt gemensamt läst ett par afhandlingar i sociala ämnen och dessutom sammanträdt en gång för val af styrelse och centralstyrelseledamot för 1906.

Styrelsen har sammanträdt 4 gånger.

Petition till regeringen har inlämnats af styrelsen på uppdrag af föreningen.

20. Karlskrona.

Bildad 9 april 1904. Medlemsantal 72.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Skollärarinnan fröken *Sigrid Kruse*.

Styrelsen har haft 7 sammanträden under året och föreningen i sin helhet 3. Ordföranden afgaf vid första sammanträdet inför föreningen berättelse om en del af Centralstyrelsemötets i Stockholm i januari förhandlingar och beslut. Dessutom ha under hösten föredrag hållits af fil. d:r Lydia Wahlström öfver ämnet: »Bör det offentliga lifvet längre undvara kvinnan?» samt af fru Frigga Carlberg öfver ämnet: »Kvinnan i fattigvården».

Skrifvelser ha aflåtits dels till länets riksdagsmän i syfte att fästa deras synnerliga uppmärksamhet på borgmästare Lindhagens m. fl. medlemmars af Andra kammaren motion om skrifvelse till K. M:t angående beredandet af rösträtt åt kvinnor vid val till Andra kammaren, och dels till herr Lindhagen med anledning af samma hans motion. Likaledes har till K. M:t afsändts en skrifvelse med bifogande af en af föreningen fattad resolution med begäran om allmän, lika och direkt rösträtt för kvinnor som för män.¹

Under året har bildats en diskussionsklubb, afsedd att väcka och utveckla kvinnors intresse för sociala och kommunala ämnen.

21. Karlstad.

Bildad 16 maj 1903. Medlemsantal 100.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Gerda Hellberg*.

Styrelsen har under år 1905 sammanträdt nio gånger och föreningen tre gånger, en gång under våren och två gånger under

¹ Resolutionen kommer att, jämte samtliga F. K. P. R. resolutioner och skrifvelser till regering och riksdag, införas i en särskild broschyr.

hösten. Vid vårsammanträdet, som tillika var årsmöte, höll d:r Lydia Wahlström (Stockholm) ett med mycket bifall mottaget föredrag: »Bör det offentliga lifvet längre undvara kvinnan?»

Det första af höstens sammanträden, då föreningsmedlemmarna första gången möttes efter den händelsefulla sommaren 1905, öppnades af ordföranden med några hälsningsord till den nya flaggan, hvarpå »Du gamla, du fria» unisonts afsjöngs. Därpå upplästes rektor N. Beskows af C. S. A. förhyrda föredrag: »Social kunskap — en medborgarplikt».

Då fattigvårdsfrågan f. n. är mycket aktuell i vårt land och anledning fanns att antaga, det en ombildning af Karlstads fattigvård i mera modern riktning i en nära framtid skulle komma under debatt inom samhället, hade styrelsen, för att föreningens medlemmar skulle få tillfälle att sätta sig in i ämnet, till det andra höstsammanträdet försäkrat sig om medverkan af fru Frigga Carlberg från Göteborg. Fru C. höll då ett präktigt, på egen rik erfarenhet grundadt föredrag om »Kvinnan och fattigvården».

På anmodan af föreningens styrelse har dessutom fru Ann Margret Holmgren, som under hösten på en föredragsturné äfven besökt Värmland, i Karlstad hållit ett varmt och vinnande föredrag om kvinnans politiska rösträtt.

På onsdagen den 13 december utlyste föreningen å stadens rådhus, ett offentligt möte »för män och kvinnor ur *alla* samhällskasser, hvilka önskade delta i en till regeringen riktad opinionsyttring för kvinnans politiska rösträtt»,

Mötet var besökt af omkring 300 personer. Det öppnades af föreningens ordf., hvilken i några inledningsord påpekade, att under de tre år den kvinnliga rösträttsfrågan praktiskt sedt funnits till i Karlstad — det var nämligen så godt som på dagen tre år, sedan fru Holmgren där höll det föredrag, hvilket föranledde föreningens bildande — hade den ännu aldrig lyckats samla omkring sig en så stor skara. Denna omständighet varslade om att frågan ryckt närmare sin lösning. Därefter höll ordf. ett längre föredrag.

Efter föredragets slut, och sedan mötet till aftonens ordförande valt fru Hellberg, framlades ett af Karlstads F. K. P. R. antaget förslag till skrivelse till regeringen, hvilket förslag mötet enhälligt och utan diskussion antog. Till att å mötets vägnar underteckna skrifvelsen utsågos af mötet styrelsen i Karlstads F. K. P. R. jämte af samma styrelse utsedda, för mötet representativa personer. En frivillig kollekt till betäckande af mötesomkostnaderna upptogs vid utgången. Den inbragte öfver 23 kronor, hvadan föreningens utgifter för mötet inskränktes till några kronor.

Under våren afsände föreningen genom styrelsen skrivelser till alla länets riksdagsmän med anhållan, att de vid riksdagen måtte understödja kvinnornas rösträttsfråga. Till hvar skrivelse fogades ett exemplar af »Årsberättelse för landsföreningen och lokalföreningarna F. K. P. R. 1904.»

Som gåfva har föreningen under året erhållit ett exemplar af tidskrifterna »Dagny» och »Social Tidskrift». Den senare har — med rätt att behållas endast vissa dagar — cirkulerat till genomläsning i tur och ordning enligt en häftena medföljande förteckning bland en del föreningsmedlemmar, hvilka såsom en ringa och anspråkslös början till en studiecirkel genom anteckning å en lista *förbundit* sig att läsa tidskriften.

Alla de lokaler föreningen behöft disponera under årets lopp, nämligen rådhusets stora sal, folkskolans samlingsal samt en good-templarsal, hafva upplåtits med vänligt tillmötesgående och utan afgift.

Föreningen har alltid haft för regel att till sina sammanträden inbjuda intresserade kvinnor. Vid de med föredrag af utom föreningen stående personer förenade sammanträdena har allmänheten, män och kvinnor, varit inbjuden mot en afgift af 25 öre. Samma afgift har äfven upptagits af närvarande föreningsmedlemmar. På detta sätt har föreningen trots sina föga lysande finanser kunnat förskaffa sig väckande föreläsningar.

Efter årsmötet hölls ett talrikt besökt samkväm med gemensam enkel supé å K. F. U. M:s lokal. Äfven utomstående deltago, och stämningen var den allra bästa.

Som ett slutintryck af år 1905 kan utan öfverdrift sägas, att det betecknar ett afgjordt framsteg för föreningen. Den har, i synnerhet under hösten, vuxit i styrka, ej blott utåt genom ett ganska starkt ökad medlemsantal, men äfven inåt. Styrelsen hyser goda förhoppningar om att år 1906 skall medföra en lifligare själfverksamhet inom föreningen.

22. Landskrona.

Bildad 6 april 1903. Medlemsantal 58.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Gunhild Linder*.

Vid novembersammanträdet, då val af styrelse förrättades, undanbad sig fröken Linder återval som ordförande och valdes i stället för år 1906 gymnastiklärarinnan fröken Ester Svalling.

Förändring i stadgarna har under året vidtagits, i det att styrelsen hädanefter skall utgöras af 7 medlemmar i st. f. 5, och vidare har medlemsavgiften blifvit höjd till 1 krona och medlem, som

så önskar, får erlægga medlemsafgift en gång för alla med minst 10 kronor,

Styrelsen har under året sammanträtt 5 gånger. I föreningen hafva hållits utom de 2 ordinarie mötena i mars och november 4 s. k. månadssamkväm. Vid dessa hafva förekommit följande föredrag: Af fröken Svalling om »Kvinnans rättsliga ställning i Sverige» (referat); af fröken C. Henning om "Camilla Collet"; af fröken E. Nennes referat af prof. Fahlbecks bok: "Stånd och klasser». Dessutom hafva förekommit uppläsningar och diskussioner.

Offentliga föredrag hafva genom föreningens föranstaltande hållits af fil. d:r Lydia Wahlström öfver ämnet: »Bör det offentliga lifvet längre undvara kvinnan», samt af fröken Hilma Söderberg öfver »Solidaritetsens betydelse».

Med anledning af den väntade rösträttsreformen hölls den 13 december under fröken G. Linders ordförandeskap ett offentligt diskussionsmöte, till hvilket såväl män som kvinnor i stort antal infunnit sig. Efter ett af fröken Anna Linder hållet sakrikt och varmt öfvertygande inledningsföredrag öfver ämnet: »Hvarför vi begära rösträtt», antogs en resolution, vädjande till regering, riksdag och olika partier att för samhällets eget gagn mer än hittills skett taga de kvinnliga krafterna i anspråk äfven för samhällets angelägenheter genom att samtidigt med rösträttsutvidgningen för män utverka rösträtt äfven för kvinnor.

Mötet uppdrog åt föreningens styrelse att öfverlämna denna resolution till regering och riksdag.

Dessutom beslöts att insända till riksdagen en rösträttspetition, undertecknad af i Landskrona för den kvinnliga rösträtten intresserade kvinnor. Å de i detta syfte utlagda listorna hafva ock ett stort antal kvinnor, tillhörande skilda samhällslager, påtecknat sina namn.

Det af fröken Anna Linder å mötet hållna föredraget har af föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Landskrona i tryck utgifvits som dess första flygblad.

23. Lindsberg.

Bildad 12 december 1905. Medlemsantal 27.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Skolföreståndarinnan fröken
Agnes Zetterström.

Den 4 dec. 1905 hölls i Lindsberg af fru Frigga Carlberg ett föredrag, behandlande kvinnans rättsliga ställning, efter hvilket föredrag åtskilliga personer antecknade sig såsom villiga att i Lindsberg bilda en förening för kvinnans politiska rösträtt.

Vid det den 12 dec. 1905 utlysta allmänna mötet i och för bildandet och ordnandet af ofvannämnda förening ingingo 22 personer, däraf 16 kvinnor och 6 män, i densamma.

Föreningen beslöt att antaga stadgar i det närmaste liknande dem för Göteborgsföreningen.

24. Linköping.

Bildad 2 maj 1903. Medlemsantal 58.

Ordförande: Lärarinnan fröken *Jenny Wallerstedt*. Centralstyrelsemedlem: fru *Willy Sjodin*.

Föreningen har under det sist förflutna året ökats med 18 medlemmar. Denna i förhållande till samhällets storlek ganska ringa tillökning visar, att ortens kvinnor ännu ställa sig tämligen oförstående till kvinnans rösträttsfråga. Däremot lägga de i dagen ett synnerligen lifligt intresse för de föreläsningar och föredrag, som anordnats af L. F. K. P. R.

På föreningens initiativ ha under år 1905 hållits fyra för allmänheten tillgängliga föredrag, nämligen: »Hvita slafhandeln och dess bekämpande» af fröken Clara Wahlström, »Om Fredr.-Br.-förb. och dess verksamhet» af Fredr.-Br. förb:s ombud i Linköping, fröken Ada Arwedson (ref. af fröken G. Adelborgs föredrag), »Om de veneriska sjukdomarna och deras bekämpande» af d:r Karolina Widerström, »Om ungdomsrörelsen och ungdomsklubbar», af fröken Cecilia Milow. Alla dessa föredrag ha varit talrikt besökta och mottagits med intresse och förståelse.

Föreningen har dessutom förberedt ännu ett föredrag, hvilket kommer att hållas den 22 nov. af fröken Gertrud Adelborg öfver ämnet: »Några synpunkter angående kvinnans uppgift i samhället.»

Med anledning af borgmästare Lindhagens motion om rösträtt åt kvinnor har styrelsen afsändt bref till länets riksdagsmän med uppmaning att stödja motionen. Dessa bref åtföljdes af diverse flygblad i ämnet samt de af landsföreningen utgifna årsberättelserna.

Föreningens uppmaningar till kommunalt röstberättigade kvinnor att begagna sin rösträtt ha hörsammats både hvad beträffar stadsfullmäktigeval och kyrkostämmor.

En del af de genom de offentliga föredragen influtna medlen ha användts till inköp af flygblad från Stockholmsföreningen, hvilka dels försåls, dels utdelats gratis. Föreningen har äfven under år 1905 utgifvit sitt flygblad n:o 2, som innehåller: »Några ord till kristligt intressade kvinnor» af fru E. Wennström.

25. **Ludvika.**

Bildad 10 december 1905. Medlemsantal 14.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Fejan Forsslund*.

Då kvinnornas petitioner till regeringen om att den väntade rösträttspropositionen måtte omfatta rösträtt för kvinna i samma utsträckning som för man redan blifvit af statsministern afslagen, beslöt föreningen vid sammanträde den 15 december att vända sig till länets riksdagsmän med anhållan om framläggande af kvinnornas rösträttsfråga vid 1906 års riksdag.

26. **Lund.**

Bildad 24 januari 1903. Medlemsantal: 79.

F. K. P. R. i Lund har under år 1905 hufvudsakligen bedrivit sin verksamhet genom på föreningens initiativ tillkomna offentliga föredrag. Under vårterminen höllos två sådana, nämligen ett af d:r Lydia Wahlström öfver ämnet: "Bör vårt offentliga lif längre undvara kvinnan?" och ett af fröken Gerda Meyerson om "Behofvet af social upplysning". På höstterminen har d:r O. Benedictsen från Köpenhamn hållit ett föredrag om "Humana tidsrörelser".

På föreningens initiativ har vidare till stadsfullmäktige inlämnats en petition, undertecknad af i Lund bosatta *kvinnor* till understödjande af den af herr R. Eklund, N. Lundahl och A. P. Månsson väckta motionen om utredning af möjligheten att anskaffa staden ökad vattenledning.

27. **Malmö.**

Bildad 21 april 1903. Medlemsantal: 135.

Ordförande: Folkskollärarinnan fröken *Stina Hellgren*.

Centralstyrelsemedlem: Folkskollärarinnan fröken *Naëmi Uddenberg*.

Föreningens verksamhet har under året varit ganska liflig. Styrelsen har sammanträdt sex gånger och föreningen har haft fem sammanträden, däraf två offentliga och tre enskilda.

Två öfver offentliga föredrag hafva anordnats; det ena hölls i januari af fil. d:r Lydia Wahlström med ämne: "Bör det offentliga lifvet längre undvara kvinnan?" och det andra i oktober af fröken Gertrud Adelborg öfver ämnet: "Mors ansvar".

I sammanhang med föreningens ordinarie vårmöte höll ingenjör R. F. Berg från Malmö föredrag om "Egna hem" och vid ordinarie

höstmötet fröken Hilma Söderberg från Norrköping öfver ämnet: "Solidariteten bland kvinnorna".

Under våren anordnades enskildt möte med föredrag och diskussion. D:r Sofia Holmgren inledde diskussionen med föredrag om "Skyddslagstiftning för kvinnor". Mötet gjorde följande uttalande:

"Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Malmö, hvilken, med anledning af tillsättande af en kungl. kommitté för revision af lagen angående skydd mot yrkesfara samt lagen om minderårigas och kvinnors användande i industriellt yrke, på sammanträde den 13 maj diskuterat frågan om särskilda skyddslagar för kvinnliga arbetare, har därvid fattat följande resolution:

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Malmö uppställer såsom önskemål:

1:o) För barnsängskvinnor skärpta bestämmelser, afsedda hufvudsakligen att gagna det kommande släktet, men såsom ett ofafvisligt villkor härför, att kvinnor under den lagstadgade fritiden tillerkännas understöd och detta icke i form af fattighjälp;

2:o) Kvinnliga yrkesinspektörer, samt

3:o) Såsom sin bestämda önskan och fordran, att för den ogifta kvinnan, d. v. s. icke-modern, såsom varande en myndig person med rätt och förmåga att råda öfver sig själf och sin arbetskraft, måtte gälla samma skyddslagar som för mannen.

Fröken Naëmi Uddenberg redogjorde därefter för Centralstyrelsens andra årsmöte i Stockholm.

Vid det andra af föreningens enskilda sammanträden inledde ordföranden, fröken Stina Hellgren, diskussion öfver frågan: "Böra ej alla barn hafva laglig rätt till sin faders eller moders namn?"

Med anledning af det vid 1906 års riksdag väntade rösträttsförslaget sammankallades föreningens medlemmar för att besluta, hvilka åtgärder föreningen borde vidtaga för att göra kvinnornas rösträttskraft gällande.

Beslut fattades, att till K. M:t insända en petition med anhållan att regeringen måtte, vid framläggande af förslag angående ändring i nu gällande bestämmelser om den politiska rösträtten, behjerta Sveriges kvinnors sträfvan att få hafva ett ord med vid afgörandet af fosterlandets öden.

Vid detta möte ägde äfven icke medlemmar tillträde.

För att stödja den af borgmästare C. Lindhagen m. fl. i Andra kammaren väckta motionen om skrifvelse till K. M:t angående utredning af kvinnornas rösträttsfråga afsände styrelsen i maj handbref till riksdagsmän i Malmö och omnejd med anhållan

att dessa måtte rösta för denna motion. Till dessa bref bifogades ett exemplar af årsredogörelsen.

För att vinna en närmare sammanslutning af föreningens medlemmar har styrelsen vid enskilda möten anordnat samkväm. Detta har visat sig vara ett godt medel att sammanföra kvinnor från olika kretsar och med olika verksamhet för att lära dem känna hvarandra och hvarandras intressen.

28. Mariestad.

Bildad 21 november 1904. Medlemsantal: 20.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Skolföreståndarinnan fru *Adriette Florén*.

I februari månad höll fröken Gertrud Adelborg föredrag öfver ämnet: "Kvinnans uppgift i samhället", då äfven utom föreningen stående hade tillträde. Så var äfven fallet i april månad, då ett föredrag af Nat. Beskow: "Social kunskap — en medborgarplikt" upplästes.

Föreningen har under året haft 2 ordinarie sammanträden, ett i februari och ett i november, då kortare föredrag hållits och val anställt.

29. Nora.

Bildad 17 december 1905. Medlemsantal: 20.

Ordförande: Telegrafisten fröken *Alfhild Cnattingius*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Anna Pettersson f. Sandvall*.

Enligt föreningens enhälliga beslut har skrifvelse aflåtits till samtliga riksdagsmän med vördsam begäran om väckande eller understödjande vid 1906 års riksdag af motion om politisk rösträtt för kvinnor på samma villkor som för män.

30. Norrköping.

Bildad 24 oktober 1903. Medlemsantal: 162.

Ordförande: fröken *Hilma Söderberg*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Marie Nordenson*.

Under år 1905 har föreningen sammanträdt 4 gånger och styrelsen 7. Med anledning af herr Lindhagens motion vid årets riksdag uppvaktade styrelsen länets samtliga riksdagsmän med skrivelser innehållande begäran om instämmande i motionens syfte.

För att väcka speciellt arbeterskornas intresse för föreningens verksamhet ha broschyrer inköpts och gratis utdelats. Dessutom har beslutats, att arbeterskorna få ingå i föreningen för en årsafgift af 35 öre.

Pressen har utan undantag intagit en synnerligen välvillig och uppmärksam hållning — något som ju kan gälla för ett understrykande af satsen, att frågan om kvinnornas rösträtt står höjd öfver partipolitiken!

I januari hölls i föreningen föredrag om "Sociala synpunkter och spörsmål hos Henrik Ibsen" af Uppsala studentkårs dåvarande ordf., fil. kand. Torsten Fogelqvist. Den 12 febr. talade löjtnant Ernst Liljedahl öfver ämnet: "Ungdom och sedlighet". (Efter detta föredrag var ett talrikt besökt festligt samkväm anordnad å hotell Standard, hvarvid bl. a. löjtnant Liljedahl och regementspastor Malmberg i varma ordalag talade för rösträttsföreningen och dess verksamhet). På årsmötet i mars redogjorde fru Maria Nordenson för Centralstyrelsens möte i Stockholm; vid samma tillfälle beslöt föreningen att ingå till en af hrr stadsfullmäktige med begäran om att upptaga som motion frågan om koloniträdgårdar. Denna sak har sedan avancerat därhän, att Norrköpings koloniträdgårdsförening bildades i december under stark tillslutning. Den 16 november höll fru Emilia Broomé föredrag öfver ämnet: "Från krig till skiljedom". Till samtliga föredrag har allmänheten haft tillträde.

Att kvinnorna numera ganska talrikt deltaga i de kommunala valen får utan tvifvel räknas föreningen till förtjänst.

I det stora hela kan sägas, att kvinnornas sträfvanden vunnit ständigt växande sympatier och att rösträttstanken banat sig väg åt olika håll i samhället.

31. Norrtälje.

Bildad 6 november 1905. Medlemsantal: 28.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Skollärarynningen fröken *Signe Wollter*.

Föreningen bildades den 6 november efter ett föredrag af fru Ann Margret Holmgren.

Till herrar riksdagsmän har sändts en skrifvelse med begäran, att de under riksdagen 1906 ville väcka eller understödja motion om politisk rösträtt för kvinnor på samma villkor som för män.

32. Nyköping.

Bildad 9 februari 1903. Medlemsantal: 160.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Landshöfdingskan fru *Sophie Boström*.

Styrelsen har under året sammanträtt fyra gånger och föreningssammanträdena ha varit två. Årsmöte ägde rum den 26 april.

Med anledning af ledamotens i andra kammaren, borgmästare C. A. Lindhagen, motion rörande kvinnans politiska rösträtt afsändes tacksamhetsskrivelser till honom och dem af hans medmotionärer, som tillhöra Södermanlands län. Medels handbref fäste man länets öfriga riksdagsmäns uppmärksamhet på sagda motion, på det att de om möjligt måtte understödja den.

Föreningens andra sammanträde ägde rum den 6 november.

Föredrag hafva hållits öfver följande ämnen:

- 1) "Från krig till skiljedom" af fru Emilia Broomé.
- 2) "Hur kan uppfostran bana väg för fredstanken?" af fru Emilia Broomé.
- 3) "Kvinnans politiska rösträtt i andra land" af fru Emilia Broomé.

På grund af en svårare difteriepidemi låg föreningens verksamhet nere under större delen af vårterminen.

33. Ronneby.

Bildad 24 april 1903. Medlemsantal: 83.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Augusta Tonning*.

Styrelsen har under år 1905 sammanträtt 3 gånger, föreningen 2 gånger. Vid årsmötet i februari redogjorde fru A. Tonning för Centralstyrelsemötet i Stockholm den 9—10 januari samt uppläste fru Bååth-Holmbergs uppsats: "Skola vi taga vård om våra fabriksflickor". Vid ordinarie sammanträdet i december höll fru Tonning föredrag öfver ämnet: "Några ord i kvinnofrågan."

Efter anmodan af föreningen har dessutom dr. Lydia Wahlström föreläst öfver ämnet: "Bör det offentliga lifvet längre undvara kvinnan", samt fru Frigga Carlberg öfver "Kvinnan i fattigvården". Båda de sistnämnda föredragen ha varit offentliga och rätt talrikt besökta.

Genom ordföranden, fru A. Tonning, har föreningen under året haft glädjen erhålla tvänne systerföreningar, en i Nettraby, bestående af 13 medlemmar och en i Johannishus med 5 medlemmar, hvilka lyda under styrelsen i Ronneby.

Äfven i Karlshamn har fru Tonning under året lyckats bilda en förening, hvilken till en början anslöt sig till föreningen i Ronneby, men sedermera bildat en egen förening.

På grund af statsministerns afvisande svar i den kvinnliga rösträttsfrågan afgick ingen skrifvelse till regeringen.

34. Skara.

Bildad 27 november 1903. Medlemsantal: 28.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Seminarieadj. doktorinnan

J. Velander.

Föreningen har under år 1905 sammanträdt 2 gånger och styrelsen 4 gånger. I början af året höll fröken G. Adelborg föredrag öfver ämnet: "Kvinnans uppgift i samhället.". Styrelsen beslöt vid ett sammanträde i medio af januari att taga initiativ till bildandet af en s. k. "folkhem-trädgård", hvilken äfven, sedan man lyckats intressera en del personer i samhället, kommit till stånd innevarande höst.

Uppläsning med skioptikonbilder om »Den kooperativa rörelsen i England» samt en vis- och sagoafton för barn ha under hösten af föreningen anordnats.

Till regeringen har styrelsen den 13 december aflåtit en skrifvelse med underdånig begäran, att K. M:t ville taga i öfvervägande, om ej i den för nästa riksdag afsedda propositionen om allmän rösträtt kunde upptagas förslag till rösträtt för svenska kvinnor på samma villkor som för svenska män.

Föreningens verksamhet har af lokalpressen omfattats med intresse och uppmärksamhet.

35. Stockholm.

Bildad 4 juni 1902. Medlemsantal: 1,305.

Ordförande: fru *Emilia Broomé*. Centralstyrelsemedlemmar: Skolför-
ständiginnan fröken *Anna Whitlock*, fröken *Gertrud Adelborg* och fru
Ann Margret Holmgren.

Föreningen har under året sammanträdt 4 gånger, styrelsen 11 gånger; 2 offentliga möten hafva af föreningen anordnats.

Vid årsmötet beslöts, att det program, som antogs vid föreningens konstituerande möte, skulle utgå och att § 1 i föreningens stadgar så lydande: "Föreningen har till syfte att verka för att den svenska kvinnan må erhålla politisk rösträtt" i stället skulle utgöra föreningens program.

Vid föreningsmötena hafva följande ämnen diskuterats: "På hvilket sätt bör intresset för kvinnans politiska rösträtt spridas till landsbygdens kvinnor" och "Hvilken taktik är mest ändamålsenlig vid kvinnornas rösträttsarbete?"

För att intressera kvinnorna för deltagande i de kommunala valen utsändes, i likhet med hvad som gjorts 1903, ett uppprop till alla kommunalt röstberättigade kvinnor i Stockholm — till antalet 12,716 — med uppmaning att deltaga i valen. För att förvärfa nya medlemmar till föreningen lät man en uppmaning att ingå i rösträttsföreningen medfölja detta uppprop.

Förutom detta uppprop angående de kommunala valen anordnade föreningen, äfven i likhet med hvad som gjorts föregående år, i de olika valdistrikten valbyråer, där upplysningar meddelades och valsedlar tillhandahölls.

Den officiella siffran öfver deltagandet i de kommunala valen 1905 är ännu ej känd.

Af föreningens tvänne offentliga möten hölls det första på Folkets hus och inleddes med ett föredrag af fröken A. Whitlock öfver ämnet: »Hvarför böra arbeterskorna ansluta sig till den kvinnliga rösträttsrörelsen?» Det andra, som anordnats med anledning af den af 58 ledamöter i riksdagens Andra kammare väckta motionen om utredning och förslag angående beredande af rösträtt åt kvinnor och till hvilket samtliga riksdagsmän voro inbjudna, hölls på K. F. U. M. och inleddes med tvänne föredrag, det ena af dr L. Wahlström öfver ämnet: »Lärdomar från den kvinnliga rösträttsrörelsens historia» och det andra af fröken Sigrid Björklund öfver »Kvinnans politiska rösträtt inför den svenska riksdagen».

På båda dessa möten antogs en resolution, som tillställdes samtliga motionärer med begäran, att riksdagen i skrifvelse till K. M:t måtte anhänga om utredning och förslag angående beredande af politisk rösträtt åt samtliga kvinnor.

Ett handbref, åtföljdt af Landsföreningens årsberättelse, sändes dessutom till alla Stockholms stads och läns riksdagsmän.

Med anledning af det senaste regeringsskiftet och den väntade rösträttspropositionen ansåg föreningen ett mera aktivt uppträdande vara nödvändigt och antog därför föreningen å sitt senaste sammanträde ett förslag till skrifvelse till regeringen, hvilket blifvit framlagdt af styrelsen. Skrifvelsen, som var åtföljd af en längre motivering, innebar hemställan om att det från K. M:t väntade förslaget om allmän rösträtt för män måtte komma att omfatta jämväl rösträtt för kvinnor på samma villkor som för män.

Skrifvelsen frambars till regeringen af tre af styrelsens medlemmar.

Föreningen har äfven tillställt samtliga riksdagsmän en skrifvelse med uppmaning att vid 1906 års riksdag väcka eller understödja motion om rösträtt för kvinnor.

Föredragsresor till landsorten hafva företagits af fröken G. Adelborg, fru E. Broomé, fru A. M. Holmgren och d:r L. Wahlström.

Föreningen har under året låtit trycka ett nytt flygblad af fröken A. Whitlock: »Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten?», det 5:te i ordningen af de af föreningen utgifna.¹ 500 ex. flygblad hafva gratis utdelats i arbeterskretsar och ha äfven genom föreningens försorg en del flygblad blifvit spridda i landsorten.

Pristäflan om en broschyr, afsedd speciellt för upplysning bland landsbygdens kvinnor, har af föreningen utlysts och hafva 3 täflingsskrifvelser inkommit.

Under Centralstyrelsens möten i januari 1905 i Stockholm tillhandahöll föreningen lokaler för Centralstyrelsens två offentliga möten.

Såsom förslag till öfverläggningsämnen vid Centralstyrelsemötet i januari 1906 beslöt styrelsen insända följande ämnen:

- 1) Anordnande af en "kvinnornas dag".
- 2) Hur skall agitationen på landsbygden bäst kunna bedrifvas?
- 3) Bör man ej försöka intressera nykterhetsgrupperna för kvinnans rösträttsarbete?
- 4) Att Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt vid årsmöte i januari 1906 måtte besluta om igångsättandet af en masspetition från kvinnor om erhållande af politisk rösträtt, att om möjligt inlämnas redan vid 1906 års riksdag.

Föreningen har under året haft 36 ombud inom olika kårer och föreningar, hvilka haft till uppgift att skaffa medlemmar, insamla årsafgifterna, sprida broschyrer och väcka intresse för föreningens möten.

¹ Hos fröken Signe Bergman, Arsenalsgatan 4, tillhandahålles följande litteratur:

Föreningens flygblad N:o 1, N. Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt	—: 05
Föreningens flygblad N:o 2, A. Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?	—: 10
Föreningens flygblad N:o 3, H. Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt?	—: 10
Föreningens flygblad N:o 4, L. Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt	—: 10
Föreningens flygblad N:o 5, A. Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten?	—: 05
Föreningens flygblad N:o 6, L. Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen	—: 10
G. Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning	—: 75
G. A. Aldén: Sv. kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter	—: 10
F. Stéenhoff: Hvarför skola kvinnorna vänta?	—: 10

36. Sundsvall.

Bildad 4 december 1903. Medlemsantal: 173.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Banktjänstemannen fröken *Frida af Sandeberg*.

Föreningen har under år 1905 fortgått i samma spår som föregående år. Den har ifrigt arbetat för kvinnans deltagande i och intresse för det kommunala lifvet för att därigenom bereda henne för det politiska.

Föreningslifvet har varit synnerligen lifskraftigt och det har utom årsmötet i februari hållits ett möte i november samt diskussionsaftnar i mars och september. Diskussionsämnen hafva varit: »Huru skall den svenska kvinnan blifva mera kommunalt och politiskt intresserad?» med inledningsföredrag af fröken Elin Rydberg samt »Kvinnan och fattigvården» med inledning af fröken Alma Arbmán. På mötet i november höll fröken Frida af Sandeberg föredrag om »Hvad vi haft att lära af höstens rösträttsförelse.»

Dessutom har föreningen haft tre offentliga möten. På dessa ha följande föredrag hållits: »Kvinnans uppgift i samhället» af fröken Gertrud Adelborg från Stockholm, »Kvinnan och den legala fattigvården» af fröken Elin Nilson samt i rösträttsfrågan: »Hvarför skola kvinnorna vänta?» af författarinnan fru Frida Stéenhoff.

De två sistnämnda föredragen ha debatterats och haft till följd tvänne petitioner. Angående kvinnans inval i den legala fattigvården inlämnades skrivelser till Sundsvalls stadsfullmäktige och fattigvårdsstyrelse. Sundsvalls stadsfullmäktige visade stora sympatier för denna fråga, hvilket dock ej i år kunde föranleda till kvinnors insättande i fattigvården. De olika kretsarna inom den öppna fattigvården ställde sig däremot högst oförstående för saken.

Mötet i rösträttsfrågan beslöt att tillstålla bägge kamrarnas riksdagsmän en vid mötet fattad resolution med vädjan till de olika partierna och till de enskilda riksdagsmännen inom såväl Första som Andra kammaren att samtidigt med den blifvande rösträttsutvidgningen för männen och på lika villkor som för männen utverka allmän, lika och direkt rösträtt äfven för kvinnorna.

Därjämte har styrelsen utsändt två hundra exemplar af fru Stéenhoffs rösträttsföredrag.

37. Söderhamn.

Bildad 9 december 1903. Medlemsantal: 111.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Skolföreståndarinnan fröken
Maria Larsson.

Styrelsen har under 1905 sammanträtt 5 gånger, föreningen 2 gånger; offentliga föredrag hafva af föreningen anordnats 2 gånger.

Den 11 februari gästades föreningen af fil. d:r Lydia Wahlström, som å Arbetareinstitutet höll ett talrikt besökt rösträttsföredrag.

Vid årsmötet den 26 februari redogjorde ordföranden för Centralstyrelsemötets i Stockholm förhandlingar. Årsberättelsen för 1904 upplästes och beslut fattades, att föreningen genom ordföranden skulle söka förmå fröken G. Adelborg att under vinterns lopp föreläsa härstädes.

Föreningen hade ock glädjen få emottaga fröken Adelborg, som den 28 april föreläste å Rådhuset om Fredrika Bremer och Fredrika-Bremer-Förbundet. Vid detta tillfälle var gemensamt samkväm anordnad, som vann stor anslutning af äfven utom föreningen stående damer. Föreningen är synnerligen tacksam för de båda föreläsarnas besök, öfvertygad som den är, att just deras värdefulla föredrag kraftigt bidragit till att härstädes öka intresset för dess sak samt att medlemsantalet stigit, oaktadt flera af dess första medlemmar afflyttat från orten.

Föreningsmötet i november inleddes med att ordföranden uppläste fröken Anna Whitlocks föredrag: "Huru bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten?" Föredraget motogs med liflig förståelse af de närvarande, som sedan efter ifrig diskussion godkände ett af styrelsen framställt förslag om aflåtande af skrifvelse till stadsfullmäktige rörande en för samhället erkänd angelägenhet. Nämda skrifvelse undertecknades sedermera af föreningens medlemmar. Vidare undertecknades på ordförandens förslag af samtliga vid mötet närvarande ett af nykterhetsvänner utsändt upprop, afsedt som opinionsyttring mot den missbrukade ölhandeln inom samhället.

Kvinnornas deltagande i de kommunala valen har f. ö. vid alla tillfällen betonats.

Styrelsen har å föreningens vägnar till Konungen aflåtit skrifvelse med underdånig begäran, att kvinnornas rösträttsfråga skulle frambäras på samma gång som männens i den kungl. rösträttspropositionen.

I likhet med det föregående året har föreningen att tacksamt erkänna tvänne platstidningars städse visade beredvillighet att

främja dess syften. Föreningen frambär ock sitt varma tack till den person, som till densamma skänkt »Social Tidskrift» för 1905 samt till de föreningar och enskilda personer, som skänkt den »flygblad» och andra meddelanden.

Föreningen har äfven under det flydda året kostnadsfritt fått begagna elementarläroverkets för flickor stora sal, hvilket äfvenledes tacksamhet erkännes.

38. Uddevalla.

Bildad 10 februari 1905. Medlemsantal: 91.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Gertrud Zachau*.

Fröken Eva Rodhe från Göteborg höll inledningsföredraget vid det konstituerande mötet. 88 personer inskrefvo sig genast.

I maj anordnade föreningen ett föredrag af fru Frigga Carlberg om "Kvinnan i fattigvården".

Bref afsändes på våren till stadens riksdagsman, borgmästare Neiglick, med anhållan om hans medverkan till borgmästar Lindhagens motion.

Landsföreningens årsberättelse utdelades gratis åt medlemmarna.

Vid kompletteringsval till stadsfullmäktige den 12 december utsändes uppmaningar till alla stadens röstberättigade kvinnor — c:a 300 stycken — att deltaga i valet. Ett tjugotal hörsammade också uppmaningen, de flesta försedda med fullmakt från andra kvinnor.

Petitionslista har cirkulerat och afsändts till statsministern med vördsam anhållan, att kvinnornas rösträttsfråga må frambäras på samma gång som männens i den väntade kungl. rösträttspropositionen vid nästkommande riksdag.

39. Umeå.

Bildad 24 november 1903. Medlemsantal: 79.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Telegrafisten fröken *Ingeborg Öqvist*

Föreningen har i likhet med föregående år anordnat månatliga samkväm med föredrag och uppläsningar ur "Dagny", hvilka rört sig om den kvinnliga rösträttsfrågan.

På föreningens initiativ hafva föreläsningar för ungdom anordnats och ämnena för dessa hafva varit bl. a.: "Social kunskap — en medborgarplikt" af N. Beskow och "Folkbibliotek och folkbildningsarbete" af O. Ottelin. Föreläsningarna hafva varit talrikt besökta.

Såsom en god hjälp för att hos allmänheten väcka intresse för våra sträfvauden kunna vi beteckna det kära besöket af fröken G. Adelborg, som inför en talrik och tacksam publik föreläste om "Kvinnornas uppgift i samhället".

Äfven i år hafva uppmaningsbref utsändts till de röstberättigade kvinnorna att vid stadsfullmäktigevalen den 18 december begagna sin rösträtt och följdes uppmaningen af 29 stycken af 177 röstberättigade, således 16 procent.

Ehuru något missmod har insmugit sig hos oss, äro vi dock beslutna att fortfarande som hittills arbeta för målet. Till alla riksdagsmän skall skrifvelse aflätas med begäran om motion för den kvinnliga rösträtten eller understödande af sådan.

40: Uppsala.

Bildad 21 mars 1903. Medlemsantal: 146.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Ellen Hagen*.

Under det gångna året — särskildt dess senare del — har föreningen utvecklats en ganska energisk verksamhet. Dess sammanträden, som hållits å Hushållsskolans lokal, ha alltid avslutats med ett samkväm och varit talrikt besökta. Efter föreningsärendenas behandling har alltid följt diskussion öfver någon vid föregående tillfälle bestämd fråga. Ämnena ha varit: "Lika lön för lika arbete" med inledningsföredrag af fru Marja Wallmark-Edén, "Hvad kan göras för att höja kvinnornas intresse för politiska och kommunala angelägenheter?" med inledningsanföranden af fru Gerda Lindfors och fröken Mathilda Wattman, "Centralköksidén och dess genomförande i Köpenhamn och Stockholm" af ordföranden, som dessutom vid årsmötet lämnade en redogörelse för Centralstyrelsens andra årssammanträde i Stockholm den 10—11 jan. 1905.

I april hölls ett offentligt möte, hvarvid den kände, framstående talaren, stortingsman Peder Svendsen höll föredrag om "Den norska kvinnans ställning i samhället", hvilket föredrag, — på samma gång det lifligt gjorde propaganda för den politiska rösträtten — påvisade hur mycket de norska kvinnorna ha intresse för och rättighet att ta del i allmänna angelägenheter.

Vid ett sammanträde i slutet af november hölls inledningsföredrag af ordföranden öfver frågan: "Böra ej kvinnorna komma med i den väntade kungl. rösträttspropositionen"? Den lifligaste stämning i föreningen visade hur viktigt den fann det vara, att den kommande rösträttsutvidgningen äfven gällde kvinnorna. Den nya liberala regeringens bildande ingaf en — om än svag —

förhoppning att så skulle ske. Föreningen beslöt enhälligt att uppbjuda alla krafter och ej lämna något medel oförsökt för att i sin mån bidra till, att opinionen bland kvinnorna blef så stark, att deras uteslutande blefve en omöjlighet. Ett offentligt möte anordnades. Fru Frida Steenhoff höll därvid det föredrag — "Hvarför skola kvinnorna vänta?" — hon kort förut hållit i Stockholm och som sedermera utkommit i broschyrform. Borgmästare Lindhagen gästade mötet och vederlade på ett klart och framgångsrikt sätt de påståenden, som från olika håll gjordes, att kvinnornas rösträttsfråga "af taktiska skäl" ej borde framföras nu, då männens därigenom kunde falla eller fördröjas m. m. Möteslokalen, stora Gillesalen, var fylld af folk och efter en lång och skarp diskussion blef med en betydande majoritet en mötesresolution antagen, hvare mötet vädjar till regeringen, de olika partierna och samtliga riksdagsmän att samtidigt med rösträttsutvidgningen för männen utverka allmän, lika och direkt rösträtt äfven för kvinnor.

Den 3 december blef en deputation, bestående af trenne styrelsemedlemmar, fru Ellen Hagen, fröken Augusta Wikström och fil. kand. Alice Thunberg, mottagen af statsminister Staaff jämte statsråden Marcks v. Würtemberg, Bergström och Hellner. Därvid öfverlämnades en petition från föreningen, innehållande bl. a. öfvan nämnda resolution. Samtidigt mottog regeringen därjämte tre deputationer från Stockholm i samma syfte, hvilka med oss fingo dela sorgen af det övántadt bestämda afslaget på de gjorda framställningarna.

Efter denna utgång hos regeringen har föreningen vänt sig till rikets samtliga riksdagsmän med begäran om väckande eller stödjande af en motion i syfte att bereda politisk rösträtt för kvinna, gift eller ogift, på samma villkor som för man. Dessutom planlägges en masspetition från länets kvinnor, hvilken äfvenledes kommer att öfverlämnas till riksdagen.

41. Varberg.

Bildad 20 april 1903. Medlemsantal 60.

Ordförande: Folkskollärarinnan fröken *Wilhelmina Malmström*.
Centralstyrelsemedlem: fru *Elin Linder*.

Under år 1905 har styrelsen sammanträdt 7 gånger och föreningen 3 gånger.

Föredrag, tillgängligt för allmänheten, har hållits af fru Agda Montelius öfver ämnet: "Kvinnan i kommunens tjänst". Dessutom har föreningen anordnat s. k. läseaftnar, hvarvid föredragits

»Social kunskap — en medborgarplikt» af Natanael Beskow och »Den svenska kvinnorörelsens historia» af Gertrud Adelborg, båda föredragen förhyrda af C. S. A. och båda med lifligt intresse omfattade af såväl föreningsmedlemmar som utomstående inbjudna.

Vid årsmötet beslöts följande tillägg till föreningens stadgar: »Medlem, som ingår i föreningen under årets senare hälft, må under inträdesåret erlägga afgift endast till Landsföreningen».

Med anledning af herr C. Lindhagens vid årets riksdag förnyade motion angående politisk rösträtt åt kvinnan har styrelsen till åtskilliga af länets riksdagsmän aflåtit skrifvelse med begäran, att de ville ägna nämnda motion beaktande och stöd. I petition till regeringen har styrelsen — efter framhållande af rättvisan och billigheten i kvinnornas kraf på full medborgarrätt — hemställt, att den väntade kungl. rösträttspropositionen måtte upptaga äfven frågan om politisk rösträtt för kvinnor till samma utsträckning, som denna rätt ifrågasättes för män.

För kvinnornas deltagande i de kommunala valen har föreningen sökt verka genom utsända cirkulär och genom upprop i platstidningarna.

Vid stadsfullmäktigevalen deltog 16 kvinnor med 271 röster. De röstberättigades antal var 217 med 1,378 röster.

42. Vaxholm.

Bildad 19 november 1905. Medlemsantal 34.

Ordförande: Öfverstinnan fru *Axeline Virgin*.

Centralstyrelsemedlem: Skollärarinnan fröken *Gertrud Thorman*.

Vaxholms kvinnliga rösträttsförening bildades med anledning af det föredrag, som ett par veckor förut hållits på platsen af professorskan A. M. Holmgren.

Ett sammanträde hölls den 9 december 1905. Något föredrag har ej hållits.

En skrifvelse har inlämnats till borgmästare Jakob Pettersson, ortens riksdagsman, med begäran om hans bistånd till främjandet af den kvinnliga rösträttsfrågan.

43. Vänersborg.

Bildad den 6 december 1904. Medlemsantal 43.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: förra delen af året fru *Fanny Wikström*; senare delen: Ordförande: Rektorskan fru *Anna Lindskog*.

Centralstyrelsemedlem: fröken *Josefine Högvall*.

Under det nu gångna året har föreningen haft tre möten samt ett offentligt föredrag i början af året af fröken Eva Rodhe från Göteborg.

Vid ett af dessa möten var ett diskussionsämne uppsatt af rektorskan Anna Lindskog: »Hvad som i samhället bör göras för det uppväxande släktet». En kommitté tillsattes efter diskussionens slut, med resultat att en förening en tid härefter bildades — Vänersborgs förening för de fattigas vård — som nu räknar cirka 300 medlemmar.

Ett möte har varit anordnad som samkväm, hvarunder förekom en sakrik uppläsning om kvinnans rösträttsfråga, diskussion med mera.

I de kommunala valen ha ännu icke mer än några få kvinnor deltagit.

Till länets samtliga riksdagsmän har styrelsen afsändt skrifvelse med värdsam anhållan om väckande eller understödjande af motion om politisk rösträtt för kvinnor på samma villkor som för män.

44. Västervik.

Bildad 28 november 1904. Medlemsantal 50.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Gerda Assarson*.

Under år 1905 hafva hållits 12 styrelsesammanträden, 5 föreningsmöten, 4 allmänna möten, däraf 3 diskussionsmöten och ett föreningssamkväm med musik, deklamation och te.

Diskussionsämnena ha varit: "Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträttens erhållande?", "Är det nödvändigt, att kvinnans deltagande i det offentliga lifvet skall menligt inverka på hennes omvårdnad om hemmet?", "Hvilket mål bör våra flickors skolutbildning afse?".

Genom mötesreferat och notiser i stadens tidningar har föreningen sökt intressera allmänheten för sina syftemål.

Följande föreläsningar, tillgängliga för allmänheten, hafva hållits: af fil. d:r Lydia Wahlström: "Bör det offentliga lifvet längre undvara kvinnan?"; af pastor G. Eklund: "Ungdoms-ideal".

Ett från C. S. A. förhyrdt föredrag af d:r Lydia Wahlström om "Den svenska kvinnans rättsliga ställning" har upplästs.

Föreningen har ifrigt arbetat för skolköksidéns förverkligande inom samhället. För att väcka allmänhetens intresse för saken ha artiklar i ämnet insatts i stadens tidningar. Föreningen har skrifvelse till skolrådet begärt dess samtycke och erforderliga bistånd till upprättande af ett skolkök i staden, hvarpå skolrådet tillsatt en kommitté för frågans utredning. Af intresserade hafva anordnats sällskapsspektakel; inkomsten däraf bildar en skolköks-

fond, som står under föreningens förvaltning. Vidare har för skolkökets räkning hållits ett arbetsmöte, äfven besökt af många utom föreningen stående kvinnor, hvarvid syddes handdukar och serverades te.

Till ortens alla riksdagsmän ha redogörelser afsändts. Stadens riksdagsmannakandidater samt hela länets riksdagsmän ha interPELLERATS om deras ställning till frågan om kvinnans politiska rösträtt.

På allmänt möte den 12 december beslöts att i skrifvelse till regeringen uttala kvinnornas kraf på politisk rösträtt. En kommitté af 12 personer tillsattes att å föreningens vägnar under-teckna denna skrifvelse.

Flygblad ha vid lämpliga tider utsändts till stadens och kringliggande nejdens kvinnor.

45. Växiö.

Bildad 23 mars 1903. Medlemsantal 44.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: Fil. dr fru *Gulli Petrini*.

Sedan redogörelse för föreningens verksamhet under året 1904 i januari månad 1905 afgafs, har ingen förändring inom styrelsen förekommit, med undantag af att fröken Marie Mems öfvertagit kassaförvaltareskapet och fru Petrini i hennes ställe utsetts till centralstyrelseledamot.

Föreningens medlemsantal har minskats med 7, hvaraf några aflyttat från orten och sålunda måst ur föreningen utträda.

Föreningens verksamhet har liksom förut hufvudsakligen yttrat sig i anordnandet af s. k. diskussionsaftnar och ha därvid behandlats "Sedlighetsfrågan", "Kvinnans politiska rösträtt" o. s. v. Försök ha visserligen gjorts att under nu gångna arbetsår anskaffa flere kända föreläsare, men har endast en sådan allmän föredragsafton kommit till stånd, därvid ett föredrag hölls af fru Frigga Carlberg från Göteborg.

46. Örebro.

Bildad 13 maj 1903. Medlemsantal 118.

Ordförande: förra delen af året Grefvinnan *Elin Lewenhaupt*, senare delen Skolläraryninnan fröken *Anna Borgström*.

Centralstyrelsemedlem: fröken *Vienna Mesterton*.

Under året hafva varit anordnade sju föreningsmöten och därunder hafva afhandlats föreningens viktigaste frågor.

Vid föreningens årsmöte den 23 februari å K. F. U. M:s lokal lämnade fröken Vienna Mesterton en väl framsagd, intressant

redogörelse för Centralstyrelsens möte i Stockholm i januari 1905. Vid föreningens sammanträde den 14 mars å Risbergska skolans högtidssal beslöts att, enligt inkommet förslag till ändring af stadgarna § 3, öka antalet styrelsemedlemmarna till 7 och att därjämte utse 2 suppleanter.

På sammanträde den 11 april hölls föredrag af fröken Amalia Lundgren om "Fredrika Bremer, särskildt med afseende på hennes betydelse för kvinnorrörelsen i Sverige".

Ett extra föreningsmöte anordnades den 25 april på f. m., hvarvid fru Emilia Broomé lämnade en intressant skildring om "Kvinnlig rösträtt i andra länder" och samma dag på kvällen, då fru Emilia Broomé på Karolinska läroverkets högtidssal höll ett föredrag öfver ämnet: "Från krig till skiljedom" med skioptikonbilder.

Vid föreningsmöte den 9 oktober hölls föredrag af fru Tekla Larson öfver ämnet: "På hvad sätt skulle kvinnan kunna medverka vid arbetet inom den legala fattigvården"?

På föreningsmöte den 14 december beslöts att ingå till V. U. i Landsföreningen med förslag att vidtaga åtgärder öfver hela landet i anledning af statsministerns uttalande; därjämte utsågs en deputation på 3 personer att personligen uppvakta stadens riksdagsman för att uppmana honom att stödja möjligen inkommande motioner i frågan om kvinnans politiska rösträtt.

Föreningen har under året anordnat följande offentliga föredrag: 1. Å tekniska skolans högtidssal den 28 mars förevisning af skioptikonbilder i Egnahemsfrågan af ordföranden fröken Anna Borgström; 2. Gustaf-Adolfsdagen å Karolinska läroverkets högtidssal, fosterländsk fest, talrikt besökt och omfattad med stort intresse. Inleddes med hälsningstal af ordf. fröken Anna Borgström; föredrag af löjtnant Liljedahl öfver ämnet: "Vårt folks lifskraft", orkestermusik, deklamation af lektor Steffen, kvartettsång, solonummer och folksånger, sjungna unisont utfyllde programmet. 3. Den 20 november å Risbergska skolans högtidssal föredrag af professor Cabezas från Chile, hvilken på initiativ af fröken Mesterton och inför en talrik, intresserad publik lämnade några kulturskildringar från sitt hemland.

Vid nytt val af 8 stadsfullmäktige med anledning af upphäfdt stadsfullmäktigeval sistlidne oktober månad har styrelsen vidtagit följande åtgärder: 1. utsändt hektograferade cirkulär

med formulär till fullmakt; 2. samtidigt låtit trycka 2,000 exemplar valseدلar att därvid användas af kommunalt röstberättigade kvinnor.

Pressen har med uppmärksamhet och stort tillmötesgående följt kvinnornas deltagande i nämnda stadsfullmäktigeval och glädjande var ju ock, att kvinnliga rösträttsföreningens vallista, som äfven uppsatts af moderata valmansföreningen, segrade.

Med anledning af skrifvelse till regeringen har styrelsen i plats tidningarne låtit införa upprop till Örebro kvinnor med uppmaning att talrikt infinna sig till ett diskussionsmöte den 14 december. För klagörande af frågans nuvarande läge hänvisades till den nyligen till regeringen inlämnade petitionen om rösträtt för kvinnor, och hvars innehåll förut refererats i tidningarne. Styrelsen har föranstaltat om referat och notiser i stadens tidningar af ofvanstående och af förhandlingarna vid hvarje föreningens sammankomst.

Bland de expeditionella göromålen må nämnas:

att hektograferade cirkulär, åtföljda af föreningens stadgar och Landsföreningens årsberättelse utsändts med uppmaning till icke medlemmar att inträda i föreningen, samt

att enligt erbjudande från Uppsala F. K. P. R. därifrån anskaffats ett antal flygblad.

Till stadens och länets riksdagsmän i Andra kammaren har styrelsen aflåtit skrifvelse med anhållan om sympati och välvillig medverkan i frågan om politisk rösträtt för kvinnor.

Vidare har till alla landets ledamöter af såväl Första som Andra kammaren, inalles 380, afsändts en af ordföranden och sekreteraren undertecknad petition.

45. Östersund.

Bildad 14 december 1903 Medlemsantal 51.

Ordförande: Skolföreståndarinnan fröken *Alma Renborg*.

Centralstyrelsemedlem: förra delen af året fru *Hildur Kramer-Hallström*; senare delen fröken *Alma Renborg*.

Styrelsen har under år 1905 sammanträtt 5 gånger och föreningen 2 gånger.

Vid föreningens första sammanträde upplästes års- och revisionsberättelse för föregående år samt redogjordes för Centralstyrelsens andra möte i Stockholm m. m. Vid det andra sam-

manträdet upplästes ett genom föreläsningsbyrån erhållet föredrag öfver ämnet: »Föregångskvinnorna».

På våren höll fröken G. Adelborg ett med stort intresse åhörddt väckande föredrag öfver ämnet: »Kvinnans uppgift i samhället».

För kvinnornas deltagande i de kommunala valen har föreningen äfven detta år verkat.

Centralstyrelsemedlemmar för 1906 äro följande:

Arboga	*) Fröken Carolina Falk.
Arvika	*) Fru Anna Wretman-Lindström.
Eksjö	*) Fröken Hilda Löfgren.
1 Engelholm	Fru Hilda de Flon.
2 Eslöf	Fröken Tyra Lündbladh.
Falkenberg	*) Fru Amy Örtenblad.
Falun	*) Fröken Valborg Olander.
Filipstad	*) Fröken Ottilia Marin.
Gefle	*) Fru Anna Björk.
Gellivare	*) Fru Siri Forssell.
Grängesberg	*) Fru Emma Giliusson.
Göteborg	*) Fru Frigga Carlberg.
Halmstad	*) Fröken Anna Ljungberg.
Helsingborg	*) Fru Kristina Borg.
Hernösand	*) Fru Linnéa Bucht.
Hudiksvall	*) Fröken Ebba Sundholm.
Hvetlanda	*) Fru Elin Sundell.
Indal	*) Fröken Emelie Löwendahl.
Karlshamn	*) Fröken Thea Hökerberg.
Karlskrona	*) Fröken Sigrid Kruse.
Karlstad	*) Fru Gerda Hellberg.
Kopparberg	*) Fröken Maja Forsslund.
3 Landskrona	Fröken Gunhild Linder.
Lindesberg	*) Fröken Agnes Zetterström.
4 Linköping	Fru Willy Sjödin.
Ludvika	*) Fru Fejan Forsslund.
Lund	*) Fröken Hilma Borelius.
5 Malmö	Fröken Naëmi Uddenberg.
Mariestad	*) Fru Andriette Florén.
6 Nora	Fru Anna Petterson.

*) Äfven föreningsordförande.

Norrköping	*) Fröken Hilma Söderberg.
Norrtälje	*) Fröken Signe Wollter.
Nyköping	*) Fru Sophie Boström.
Ronneby	*) Fru Augusta Tonning.
Skara	*) Fru Jenny Velander.
7 Stockholm	Fröken Anna Whitlock.
»	Fröken Gertrud Adelborg.
»	Fru Ann Margret Holmgren.
8 Strängnäs	Fru Ebba v. Engeström.
Strömstad	*) Fröken Maria Almén.
Sundsvall	*) Fröken Frida af Sandeberg.
Söderhamn	*) Fröken Maria Larsson.
Södertelje	*) Fru Ebba Pettersson.
9 Trelleborg	Vakant.
10 Uddevalla	Fröken Lisa Odéen.
Umeå	*) Fröken Ingeborg Öqvist.
Uppsala	*) Fru Ellen Hagen.
11 Varberg	Fru Elin Linder.
12 Vaxholm	Fröken Gertrud Thorman.
Vestervik	*) Fru Gerda Assarson.
13 Vänersborg	Fröken Josefine Högvall.
Växiö	*) Fru Gulli Petrini.
14 Örebro	Fröken Vienna Mesterton.
Östersund	*) Fröken Alma Renborg.

*) Äfven föreningsordförande.

1 Engelholm	ordf.	Fru Sofi Lindstedt.
2 Eslöf	»	Fröken Emilia Lindqvist.
3 Landskrona	»	Fröken Ester Svaling.
4 Linköping	»	Fröken Jenny Wallerstedt.
5 Malmö	»	Fröken Stina Hellgren.
6 Nora	»	Fröken Alfhild Cnattingius.
7 Stockholm	»	Fru Emilia Broomé.
8 Strängnäs	»	Fru Erlin v. Heijne.
9 Trelleborg	»	Fru Lundgren.
10 Uddevalla	»	Fru Gertrud Zachau.
11 Varberg	»	Fröken Wilhelmina Malmström.
12 Vaxholm	»	Fru Axeline Virgin.
13 Vänersborg	»	Fru Anna Lindskog.
14 Örebro	»	Fröken Anna Borgström.

